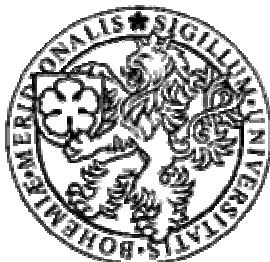

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta

Diplomová práce

Téma: Návrh koncepce hospodaření s jelení zvěří na Kaplicku

(The concept proposal of the red deer population management in the Kaplice region)

Studijní obor: **Pozemkové úpravy a převody nemovitostí**
Katedra: **Rybářství a myslivostí**

Autor
Lukáš Bodnár

Vedoucí diplomové práce
doc.Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

2007

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra ekologie
Akademický rok: 2004/2005

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Lukáš BODNÁR
Studijní program: M4101 Zemědělské inženýrství
Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí
Název tématu: Návrh koncepce hospodaření s jelení zvěří na Kaplicku.

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Cílem práce je vyhodnotit současný stav chovu jelena lesního na Kaplicku a navrhnout koncepci hospodaření s jelení zvěří pro příští myslivecká období.
2. V práci se zaměřte zejména na
 - zpracování literárního přehledu o způsobech hospodaření s jelení zvěří ve střední Evropě
 - zmapování vývoje výskytu jelena lesního v zájmové oblasti
 - posouzení současné kvality jelení zvěře v zájmové oblasti
 - shrnutí získaných poznatků a zkušeností a návrh opatření pro další chov jelena lesního na Kaplicku
3. Pro zpracování rešerše využijte volitelný předmět "Metody zpracování informací" a vlastní práci zpracovávejte tak, abyste její první část předložil na konferenci SVOČ v roce 2006 a její zkrácenou konečnou verzi v roce 2007.

PODĚKOVÁNÍ:

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc.Ing. Vladimíru Hanzalovi, CSc. za cenné rady a poskytnutí odborné literatury a dále děkuji panu Václavu Bláhovi, odbornému referentu myslivosti Městského úřadu Kaplice, za poskytnutí veškerých statistických dat a zprostředkování možnosti obodování celé řady význačných trofejí a shozů jelena lesního.

PROHLÁŠENÍ:

Svým podpisem stvrzuji, že diplomovou práci na téma „Návrh koncepce hospodaření s jelení zvěří na Kaplicku“ jsem vypracoval samostatně.

Použité literární zdroje a materiály jsem uvedl v seznamu použité literatury.

V Kaplici, dne 20.4.2007

Lukáš Bodnár

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. CÍL PRÁCE A PRACOVNÍ HYPOTÉZY	9
3. LITERÁRNÍ PŘEHLED	10
3.1. Systematika jelena lesního.....	10
3.2. Geografické rozšíření rodu Cervus a druhu Cervus elaphus.....	11
3.3. Ekologie a etologie jelena lesního.....	13
3.3.1. Sociální struktura.....	13
3.3.2. Potravní chování.....	14
3.3.3. Rozmnožovací chování.....	15
3.3.4. Přezimovací chování, koncentrace a migrace jelení zvěře.....	17
3.3.5. Početnost jelení populace.....	18
3.4. Kvalitativní výběr v populaci jelení zvěře.....	19
3.5. Způsob hospodaření s jelení zvěří ve střední Evropě.....	21
3.6. Historie výskytu jelena lesního v ČR	26
3.7. Historie chovu jelena lesního v zájmovém území.....	27
3.8. Vývoj početních stavů jelena lesního v zájmovém území.....	28
4. CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ	30
4.1. Charakteristika přírodních podmínek.....	30
4.1.1. Biogeografické členění, geomorfologické a orografické poměry.....	30
4.1.2. Poměry geologické a pedologické.....	30
4.1.3. Poměry hydrologické.....	31
4.1.4. Poměry klimatické.....	31
4.2. Charakteristika hospodářských poměrů.....	32
4.2.1. Zastoupení lesních veg. stupňů a zhodnocení porostních poměrů.....	32
4.2.2. Intenzita a způsob zemědělského hospodaření.....	32
4.2.3. Stav mysliveckého hospodaření.....	33

5. METODIKA A MATERIÁLY	34
6. VÝSLEDKY	36
7. DISKUZE	50
8. ZÁVĚR	52
9. SUMMARY	53
10. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
11. PŘÍLOHY (fotografické, grafické a mapové přílohy).....	57

1. ÚVOD

Jelení zvěř bývá odborníky i laickou veřejností často nazývána zvěří královskou. Je to jistě zapříčiněno majestátním vzhledem této impozantní zvěře. Jelen bývá často označován pro své nádherné paroží nekorunovaným králem našich lesů. Jelení zvěř byla také po celá staletí privilegovanou zvěří a byla lovena pouze králi, knížaty a jinými vysoce postavenými hodnostáři.

Přes výše uvedené rozvité přívlastky se naše společnost k jelenovitým chová již minimálně po dvě desetiletí hůře než macešsky. Nedokážeme si vážit toho živého pokladu, kterým jelenovití pro naši přírodu jsou. Z neznalosti a neochoty poznání, že jelenovití jsou nedílnou součástí lesního společenstva, se je na mnoha místech a v mnoha případech snažíme jednoduše vyhubit. Stačí si v odborných periodikách přečíst navržená opatření z mnoha konferencí zabývajících se chovem jelení zvěře ve vztahu ke škodám, kdy ve velkém množství případů je jako první východisko uvedeno radikální a většinou nekonceptní snížení počtu této zvěře. Je zřejmé, že je to nejrychlejší a nejméně nákladné řešení problému, ale je otázkou, zda je to také nejefektivnější řešení.

Při řešení problémů s chovem jelení zvěře je nutné se zaměřit na prapůvod těchto problémů. Pro existenci jelení zvěře se stala jedním z přelomových okamžiků racionalizace lesního hospodářství v 19. století, kdy pod vlivem učení o čistém výnosu z lesa začaly být zakládány na holosečně vytěžených plochách stejnověkové porosty jehličnanů, zejména smrku ztepilého (*Picea abies*). Plodonosné dřeviny upadly v nemilost, protože jejich ekonomický efekt ve vztahu k dřevní hmotě byl mizivý a na zvěř, která z nich měla užitek, se v tu chvíli vůbec nemyslelo. Jedná se o první hrubý zásah do biotopu jelení zvěře, kdy jehličnaté monokultury ve své podstatě znamenaly hladovění této zvěře, zejména přes zimní období. Negativním důsledkem tohoto vstupu člověka do biotopu zvěře byl následný vznik škod na lesních kulturách ohryzem a loupáním. Tyto škody po celá desetiletí rapidně rostly v souvislosti se zvyšováním plochy smrkových monokultur a s rychlým růstem populací jelení zvěře na našem území po 2. světové válce. Tento početní nárůst populace jelena lesního byl způsoben zintenzivněním zemědělské výroby, kdy rozsáhlé lány obilnin a kukuřic se staly pro jelení zvěř prostřeným stolem a neomezeným přísunem energeticky bohaté potravy a stavy této zvěře utěšeně a bez kontroly rostly.

Poslední dvě desetiletí se česká myslivost v chovu jelení zvěře potýká s výše uvedenými negativními jevy, tj. hlavně s vysokými škodami na lesních porostech. Valná

část lidí svaluje vinu na zvěř, kterou je nutné podle jejich názoru výrazně zredukovat, ale pokud si přiznáme pravdu, pak v chovu jelení zvěře jednoznačně od jeho počátku selhal lidský faktor.

Řízení chovu jelení zvěře v posledních dvaceti letech nemá žádnou koncepci. Jediným důležitým kritériem se stala výše škod a podle této výše se stanovuje přírůstek výše odstřelu atd. Tento způsob řízení chovu nás dovedl do dnešní situace, kdy v mnoha oblastech téměř naprosto chybí jeleni starší 4 let, poměr pohlaví se pohybuje kolem 1:3 a výše ve prospěch laní, troubení jelena v říji je sporadickou záležitostí.

Všechny výše uvedené jevy mne přivedly k velkému zájmu o jelení zvěře a její chov jsem si zvolil jako téma mé diplomové práce. Téma jsem si zvolil také proto, že v zájmové oblasti působím jako aktivní myslivec a s jelení zvěří přicházím často do styku.

2. CÍL PRÁCE A PRACOVNÍ HYPOTÉZY

Cílem mé diplomové práce je vyhodnotit současný stav chovu jelena lesního (*Cervus elaphus*) na Kaplicku a navrhnout koncepci hospodaření s jelení zvěří na příští myslivecká období.

Při své práci budu ověřovat následující pracovní hypotézy:

1. Genofond jelena lesního v části Novohradských hor, která spadá do působnosti obce s rozšířenou působností Kaplice je kvalitní a při vhodně zvoleném chovu zvěře je reálné dosahovat medailových trofejí v hodnotě kolem 200 bodů CIC.
2. Po výrazném snížení stavů jelení zvěře za posledních patnáct let v zájmové oblasti je narušena věková struktura zvěře a v populaci převládá zvěř mladá a zároveň je výrazně nevyrovnaný poměr pohlaví ve prospěch samičí zvěře.
3. Nejvhodnějším způsobem chovu jelena lesního je zavedení i v zahraničí osvědčených oblastí chovu zvěře (tzv. jelení oblasti).

Ve své diplomové práci se budu snažit výše uvedené pracovní hypotézy potvrdit či vyvrátit na základě zvolené metodiky a na základě zahraničních zkušeností s chovem jelena lesního.

3. LITERÁRNÍ PŘEHLED

3.1. SYSTEMATIKA JELENA LESNÍHO

Zařazení jelení zvěře v systematické zoologii podle Trenseho (1989) je následující:

Podkmen:	<i>Vertebrata</i> - Obratlovci
Třída:	<i>Mamalia</i> - Savci
Podtřída:	<i>Theria</i> - Živorodí
Nadřád:	<i>Placentalia</i> - Placentálové
Řád:	<i>Artiodactyla</i> - Sudokopytníci
Podřád:	<i>Ruminantia</i> - Přežvýkavci
Nadčeleď:	<i>Cervoidea</i> - Parohatí
Čeleď:	<i>Cervidae</i> - Jelenovití
Podčeleď:	<i>Cervinae</i> - Jeleni
Rod:	<i>Cervus</i> - Jelen
Druh:	<i>Cervus elaphus</i> L. —Jelen lesní

Podčeleď *Cervinae* se fylogeneticky dělí na dvě vývojové skupiny podle postavení zbytků metakarpálních kostí na předních bězích a to *Telemetacarpalia* a *Plesiometacarpalia*. U plesiometakarpálních druhů, ke kterým patří i jelen lesní, se zbytky metakarpálních kostí 2. a 5. zachovalého prstu posunuly k hornímu konci záprstí, přičemž u telemetakarpálních zůstaly v dolní části s ostatními články prstů..

V našich soustavách se objevuje poddruh jelen evropský (*C. e. Montanus*), který je uznáván pouze u nás. Nenajdeme ho ani v soustavě užívané v německy hovořících zemích ani v soustavě užívané v Anglii. Tento poddruh je pro naše země velmi důležitý, neboť nám pomáhá odlišit středoevropskou jelení zvěř od zvěře východoevropské. Naše jelení zvěř patří k druhu *Cervus elaphus* k poddruhu *C. e. hippelaphus* a k poddruhu *C. e. Montanus* (LOCHMAN, 1985).

Jeleni žijící v Čechách a na Moravě patří k menší západoevropské červené formě a vytvářeli nevýrazné typy podle oblasti svého rozšíření (ŘEHÁK a kol., 1998).

Původní typy jelení zvěře byly silně promíšeny a pozměněny tak, že dnes máme málokde v našich krajích původní zvěř místní rasy (LOCHMAN, 1985).

3.2. Geografické rozšíření rodu *Cervus* a druhu *Cervus elaphus*

Druh: 1. *Cervus elaphus* Linné – jelen lesní (červený) zahrnuje následující poddruhy:

Cervus e. elaphus L. – jelen lesní (červený) západoevropský – početnost ve světě (i mimo původní Euroasijský region) přes 1 milión.

Cervus e. Montanus Botezat – jelen lesní (červený) karpatský (východní) – početnost tohoto poddruhu v jihovýchodní Evropě se odhaduje na 120 tisíc.

Cervus e. maral Ogilby – maral kavkazský – početnost 5000.

Cervus e. corsicanus Erxleben – jelen sardinský – početnost 400.

Cervus e. barbaru Benn – jelen barbarský – početnost 1150.

Cervus e. bactrianus Lydekker – jelen bucharský – početnost 1100.

Cervus e. hanglu Wagner – jelen kašmírský – početnost přes 500.

Cervus e. wallichii Cuvier, *syn affinis* – jelen šu – 5-10 tisíc.

Cervus e. yarkandensis Blanford – jelen jarkandský – 8-10 tisíc.

Cervus e. macneilli Lydeker – jelen makneilův – početnost 30-40 tisíc.

Cervus e. kansuensis – jelen kansuenský – početnost 50 tisíc.

Druh: 2. *Cervus canadensis* Exleben – jelen wapiti – početnost v Americe a Asii přes 1 milión.

Druh: 3. *Cervus albirostris* Przewalski – rozšířený v centrální části Číny.

Druh: 4. *Cervus alfredi sclater* – rozšířený v centrální části Filipín – hrozí mu vyhynutí – početnost cca 100.

Druh: 5. *Cervus duvauceli* G. Cuvier – rozšířený v Indii, Nepálu a Thajsku, početnost 5-6 tisíc.

Druh: 6. *Cervus eldi* M'clelland – rozšířený v Bangladéši, Barmě, Thajsku, Laose, Kambodži, Filipínách a Vietnamu.

Druh: 7. *Cervus mariannus* Smith (Sambar filipínský) – rozšířený na Filipínských ostrovech, mizivý výskyt.

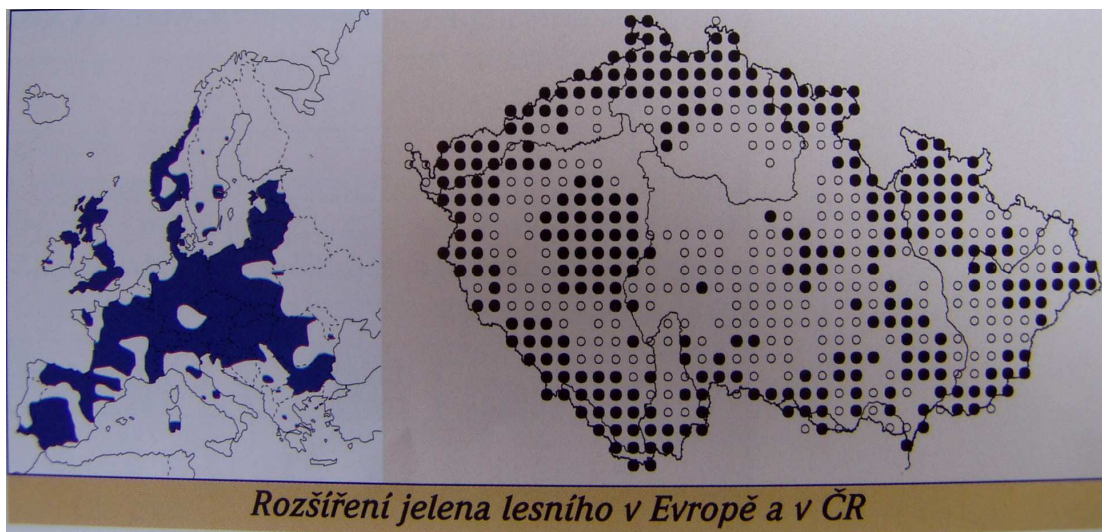
Druh: 8. *Cervus nippon* Temmink (jelen sika) – rozšířený v amursko-usurijském regionu, jihovýchodní Čína, Vietnam, Tajwan, Japonsko a přilehlé ostrovy, introdukovaný byl do Mongolska, Evropy, severní Ameriky, Afriky, Austrálie a na Nový Zéland. Početnost v Japonsku 13 tisíc jedinců.

Druh: 9. *Cervus timorensis* De Blainville (sambar gomorský) – rozšířený v Indonésii, početnost na Jávě 10 tisíc jedinců.

Druh: 10. *Cervus unicolor* Kerr (sambar) – rozšířený v jihovýchodní Asii od Indie po Filipíny, stabilní populace, introdukovaný do Austrálie, na Nový Zéland, do Kalifornie a USA.

Druh: 11. *Cervus dama* Linné (daněk) – rozšířený ve středomořském regionu Evropy, severní Africe a přední Asii (*Cervus d. dama*) – introdukovaný na všechny kontinenty, početnost ve světě přes 200 tisíc, jižní Irán, Irák, Sýrie, Jordánsko a Egypt (*Cervus d. mesopotamica*) – ohrožený druh (TRENSE, 1989).

Mapa č. 1

3.3. Ekologie a etologie jelena lesního

Na podkladě ekologických studií i studia chování zvěře se jeví následující obraz jako optimální životní prostředí pro jelení zvěř takto: stovky čtverečních kilometrů zahrnující plochu parkového charakteru, která sahá od nížin s travnatou stepí a galeriovými lesními porosty kolem velkých řek až do středohoří anebo vysokých hor, kde se nalézají šťavnaté, větru nastavené plochy luk se slunečnými i stinnými polohami, kde les poskytuje šťavnaté a tvrdé plody a kde je dostatek možností kalištění (BUBENÍK, 1984).

3.3.1. Sociální struktura

Jelení zvěř žije téměř stále v tlupách. Její pospolitý život úzce souvisí s rázem prostředí, ve kterém se vyvíjela. Život zvěře ve větších společnostech je v přehledné stepi snazší a bezpečnější. Tuto vlastnost si jelení zvěř zachovala ve značné míře, i když byla člověkem zatlačena do lesů, kde se její životní prostředí podstatně změnilo (NEČAS, 1959).

Základem populace jelení zvěře je mateřské stádo, které se sice k ostatním mateřským stádům chová někdy až agresivně, ale zároveň potřebuje být s nimi v kontaktu a vyměňovat si informace (HANZAL, 2000).

Řehák (1998) uvádí taktéž, že základem populace je rodinná tlupa. V této rodinné tlupě má velký význam – laň matka, která svými místními a mateřskými zkušenostmi ovlivňuje velmi příznivě výchovu svých mláďat. Dbá o jejich vhodnou a bohatou výživu a bezpečnost, chrání je při nepřízni počasí.

Dcery se zdržují se svou matkou často i přes tři kladení a teprve potom se plně osamostatní a zakládají svá vlastní rodinná stáda (HANZAL, 2000).

Početnější tlupy holé a mladé zvěře se nejčastěji skládají z několika rodin. V takových větších tlupách jsou rodiny jedinými dočasně pevnými svazky. Jednotlivé rodiny či odrůstající mladí jelínci z nich mohou odcházet nebo se připojovat. Větší mateřské tlupy tedy nemají stálou skladbu (NEČAS, 1959).

Život ve stádě odmítají pouze starší jeleni, kteří chtějí dožít v klidu, a proto žijí samotářským způsobem života (HANZAL, 2000).

Jeleni žijí celoročně, mimo období říje, v samostatných tlupách. Do jisté míry se dělí podle věku, tedy starší stávají pohromadě a v jiných tlupách opět převládají mladí. Jen výjimečně žijí někteří velmi staří jeleni po většinu roku samotářsky (NEČAS, 1959).

Soužití jelenů má zcela jiný ráz než mateřská tlupa. V každé tlupě bývá nejbezpečněji vzadu, kdežto jedinec v čele tlupy je nejvíce ohrožen. Toho využívají nejsilnější jeleni a zpravidla chodí vzadu, kdežto nejslabším (a tedy zpravidla mladým) zbývají místa z hlediska bezpečnosti nejhorší. Pořadí v tlupě jelenů je pudově vytvářeno tak, že bývají seřazeni od nejmladších a nejslabších na čele až po nejsilnější v závěru tlupy (NEČAS, 1959).

3.3.2. Potravní chování

Hlavním zdrojem potravy jelení zvěře v jejím původním životním prostředí byly převážně bylinné a hlavně travnaté porosty stepi a savan (NEČAS, 1959).

Jelení zvěř patří mezi přežvýkavce; ti jsou specializováni na bylinnou potravu, která je někdy obtížněji stravitelná pro vysoký obsah celulóзовých složek. Jelení zvěř se vyznačuje poměrně rychlým příjmem značného množství potravy, což je motivováno tou okolností, že zvěř přijímá potravu většinou na otevřených plochách, kde se necítí bezpečně (LOCHMAN, 1985).

Naše druhy spárkaté zvěře patří s výjimkou prasete divokého k přežvýkavcům. Ti se vyznačují komplikovaným trávením, na kterém se významně podílejí mikroorganismy žijící v bachoru. Díky tomuto systému zpracování potravy dovedou přežvýkavci využít i balastní složky rostlinné hmoty a nekonkurují tak ostatním býložravcům (KAMLER, 2000).

Složení potravy jelení zvěře je diametrálně odlišné od potravy srnčí zvěře, protože jelen se díky anatomickým odlišnostem svého zažívacího traktu orientuje ve značné míře na tvrdší traviny, dřeviny a keře obsahující větší množství celulózy a hrubé vlákniny (HANZAL, 2000).

Na základě studií týkajících se anatomie a fyziologie trávicího traktu stanovil Hoffmann (1989) tři základní potravní typy evropských přežvýkavých kopytníků: spásače, okusovače a potravní oportunisty.

Mezi oba extrémny (*spásače a okusovače*) jsou zařazeni tzv. **potravní oportunisté**. Jedním z nich je jelen evropský. Je to druh potravně přizpůsobivý, schopný konzumovat jak lehce, tak hůře stravitelné potravní složky. Podle kvality potravní nabídky se může žít jako okusovač i jako spásač. V časovém rozložení pastvy a přežvykování zaujímají potravní oportunisté postavení uprostřed mezi okusovači a spásači (HEROLDOVÁ, 2000).

Při kompetici je výhodou spásačů (muflon) a potravních oportunistů (jelen evropský a sika, daněk) to, že dokáží efektivně využívat energii z rostlin s vysokým obsahem hrubé vlákniny (traviny), které jsou, s výjimkou vysoké sněhové pokrývky, dostupné na většině typů biotopů v průběhu celého roku. Další výhodou pro ně je, že jsou to druhy, které mohou žít ve velkých skupinách, ve kterých se společně přesouvají za optimálními zdroji potravy (HOMOLKA, 2000).

Spektrum potravy jelení zvěře se mění podle ročního období, takže v zimním období bere především druhy obsahující hrubou vlákninu a celulózu, tedy letorosty dřevin, keřů a polokeřů a traviny. V létě naopak spásá velké množství bylin a trav, protože potřebuje organismus zásobit stavebními látkami. V podzimním období zase intenzivně sbírá například žaludy a kaštiny jako zdroj energie pro zimní období. Pastevní periody má jelení zvěř rozděleny do přibližně pěti časových úseků během dne, přičemž ráno a večer přijímá pašu nejdéle. V letním období se pase častěji a v zimě přijímá naopak méně potravy, protože jí vzhledem k jejímu charakteru déle tráví (HANZAL, 2000).

Při sezónní přestavbě trávicího traktu procházejí u všech přežvýkavých kopytníků některé jeho části regresí, jiné se rozvíjejí. Tato sezónní přestavba je výrazná zvláště u potravních oportunistů, u nichž se zvyšuje schopnost přecházet z jedné potravní strategie do druhé. U okusovačů a spásačů jsou tyto možnosti omezeny (HEROLDOVÁ, 2000).

Řehák (1998) graficky znázorňuje časové rozmístění pastevních a přežvykovacích period a jejich intenzitu během 24 hodin v květnu, srpnu, prosinci a březnu.

Bubeník a Lochman (1955) uvádí, že laň má, i když není březí ani nevodí, přibližně o 30 % vyšší spotřebu živin na jednotku tělesné váhy než jelen, který neparoží.

Za optimálních podmínek paše působí jelení zvěř svým velmi mírným okusem pozitivně na odolnost dřevin, tlumí vrstvu keřů a udržuje při životě vrstvu trav, bylin a trvalek (BUBENÍK, 1984).

3.3.3. Rozmnožovací chování

Říje probíhá od poloviny září do konce října. Jeleni si v té době vytvářejí harémy říjných laní a bojují mezi sebou o jejich přízeň. Od večera do rána se ozývají hrdelním hlasem (troubí), den tráví v kalištích a nepřijímají téměř žádnou potravu (ČERVENÝ a kol., 2004).

Říjiště přitom vybírají laně, zřejmě na základě potravní nabídky, tedy se jedná o neteritoriální systém. Kromě toho bylo ovšem u jelena evropského (lesního) potvrzeno i

teritoriální chování, kdy jeleni z důvodu potravních zdrojů v říji obhajovali jednotlivá teritoria, a to i v případě, že se v nich žádné laně nevyskytovaly (PINTÍŘ, TUMA, 2001).

Laně jsou spontánními ovulátory, jejichž tvorba je primárně kontrolována fotoperiodicky. Podzimní rovnodennost ji uvolňuje a jarní rovnodennost ji uzavírá (BUBENÍK, 1984).

V dobře organizovaných populacích jelení zvěře říjí aktivně (tzn. v blízkosti laní) pouze vyzrálí jeleni, kteří mohou 3 – 6 týdnů hladovět, boční jeleni přicházejí do aktivní říje teprve ke konci doby říje, což zabraňuje zbytečné rivalitě a nemá za následek téměř žádné hladové období, takže se tyto jeleni mohou vyvíjet lépe (BUBENÍK, 1984).

V našich oblastech, jakož i v celé střední Evropě, lze za normálních podmínek očekávat od laní starších tří let přírůstek ve výši minimálně 80 %. Od dvouletých laní se počítá v průměru s přírůstkem 50 %. Z toho vyplývá, že od všech laní starších dvou let lze uvažovat s přírůstkem ve výši 70 – 75 % po všech ztrátách na kolouších (ŘEHÁK a kol. 1998).

Realizovaný přírůstek je závislý na mnoha faktorech, jako je složení populace a její hustota na daném území. Dále pak na podmínkách prostředí, jeho úživnosti, klimatických rozdílech a dalších faktorech biotopu (BOBEK a kol., 1992).

Heltay (1982) ze svých pozorování dochází k poznání, že prostředí výrazně ovlivňuje reprodukční schopnost. V prostředí s nízkou úživností se staré laně méně zúčastňují reprodukce, což je zapříčiněno tím, že laně s každou laktací ztrácejí kondici, a proto se oplodnění postupně už pravidelně neopakuje a nakonec plodnost zanikne.

Čím větší je totiž počet březích a vodících laní na určitém místě, tím větší je tlak na prostředí a snižuje se tím jeho kapacita. V souvislosti s tím klesá i potravní nabídka s jasnou odezvou v hmotnosti jednotlivých kusů a se všemi následujícími negativními důsledky. Obecně lze tvrdit, že hustota populace ovlivňuje všechny ukazatele reprodukce (PINTÍŘ, TUMA, 2001).

V dobře organizovaných populacích by mělo být 80 % ovulujících laní v průběhu dvou cyklů oestru tzn. v průběhu 3 – 4 týdnů oplodněno (BUBENÍK, 1984).

Všeobecně doporučovaný a optimální stav poměru pohlaví je 1:1 (LOCHMAN, 1985). Stejný poměr pohlaví doporučuje i Nečas (1959), který dále uvádí, že jakékoliv nadbytky laní nad poměr 1:1 jsou nežádoucí a přímo nesmyslné tam, kde má být jakkoliv snižován celkový počet zvěře v honitbě či oblasti.

Poměr pohlaví 1:1 doporučují též Pintíř a Tuma (2001) a dále uvádí, že vhodnější by byl širší poměr pohlaví ve prospěch samců zvěře. Naproti tomu Bubeník (1984) radí

udržovat poměr pohlaví na nejnižší sociologické hranici 100:110-120, což stále ještě umožňuje, aby nejlepší hlavní jeleni měli v tlupě 5 – 8 laní.

3.3.4. Přezimovací chování, koncentrace a migrace jelení zvěře

Jako typicky stádový druh každoročně překonávají často mnohakilometrové vzdálenosti do míst, která jim poskytují nejlepší podmínky pro překonání zimy (HANZAL, 2000).

U jelena lesního jsou všeobecně známy jeho přesuny a migrace nejen v zimním období, ale i v průběhu celého roku. Tyto pohybové aktivity jsou patrné především v horském prostředí, kdy s příchodem zimního období vlivem klimatických podmínek, ale hlavně s narůstající sněhovou pokrývkou a úbytkem potravní nabídky v hřebenových partiích, jelení zvěř sestupuje do méně exponovaných nižších poloh, kde dokáže naplňovat své biologické potřeby (KOSTEČKA, 2005).

Protože už těžko rozlišujeme původní pudové migrace, vyvolané biologickými potřebami zvěře, od přemísťování nuceného, zvykli jsme si u nás rozlišovat dvojí druh pohybu jelení zvěře (HANZAL, 2000).

Jsou to tzv. koncentrace, což je více méně přemísťování během roku, obvykle v obvodu oblasti chovu. Jedná se o pohyb většího počtu zvěře. Důvody koncentrací mohou být pudové i nucené. Z pudových je to např. vyhledávání říjišť. Nucené koncentrace působí živelné přehánění zvěře neukázněnými návštěvníky lesa, necitlivými společnými lovy, ale také výskytem oblíbené potravy (ŘEHÁK a kol., 1998).

Oblast, kterou během roku obývá jelení zvěř pro uspokojení svých potřeb nazýváme ročním areálem pobytu jelení zvěře. Areál pobytu jelení zvěře se skládá z letního areálu, zimního a oblasti jež je užívána jako říjiště. Říjiště je sezónní oblast, jež může být vzdálena několik kilometrů od letního nebo zimního areálu (JEPPESEN, 1987).

Druhý způsob přemísťování nazýváme migrace jelení zvěře, což jsou pohyby na větší vzdálenosti, kdy zvěř opouští svou domovskou oblast chovu a putuje do jiné, mnohdy i značně vzdálené (ŘEHÁK a kol., 1998).

K tomu Herzog (1994) uvádí, že podstata migračních pudů je v přechodu zdravé, chovné zvěře z jedné populace do druhé, a je pro zlepšení genetické kvality a udržení genetické variability, jedním z důležitých činitelů na udržení zdravé a vitální zvěře a zároveň dochází k zlepšení přizpůsobivosti zvěře k neustále se měnícím životním podmínkám.

3.3.5. Početnost jelení populace

Dobře organizované populace jelení zvěře potřebují 500 a více jedinců a odpovídající prostor, přičemž optimální hustota zvěře závisí na nabídce životního prostředí (BUBENÍK, 1984). Toto zjištění vzniklo na základě dlouholetých experimentů v oblasti Aschentalu.

Bobek a kol. (1992) uvádí, že velikost stáda (populace) po zakončení lovecké sezóny by neměla být nižší než 200 jedinců. Tato minimální velikost zajistí správnou funkci populace po genetické stránce. Aby byla genetika v populaci co nejučinnější, neměla by být před začátkem lovecké sezóny populace nižší než 4 jedinci na 100 ha a ne vyšší než 8 jedinců na každých 100 ha lesa listnatého nebo smíšeného.

Brzuski (1995) se zabýval modely hospodaření se subpopulacemi jelení zvěře z hlediska zachování genofondu a dokázal, že podmínkou pro zachování genofondu zvěře je dodržení sociální struktury subpopulace a umožnění kontaktu s jinými subpopulacemi. Za minimální počet jedinců v subpopulaci uvádí 72 kusů. Ve svých modelech dále uvádí minimální hustotu 10 ks / 1000 ha lesní plochy honitby, přičemž za optimální považuje 20 až 40 kusů na 1000 ha lesní plochy.

Szelles (1983) uvádí model hospodaření v lovecké oblasti Wildfeld v Rakousku, kde je populační hustota 68 ks jelení zvěře na 1000 ha. Chovatelská oblast jelení zvěře Wildfeld svojí činností dokázala, že vysoké stavy zvěře je možné udržet na relativně velkém prostoru pomocí vhodných chovatelských opatření.

Vodňanský (2001) píše, že v pokusných revírech v oblasti Koralpe v severovýchodních Korutanech, kde institut ekologie zvěře Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a Büro für Wildtiermanagement und Ökologieforschung Wien společně zabezpečují z pověření Korutanské zemské vlády modelový projekt na téma „Management jelení zvěře“, bylo na celkové ploše 8000 ha v zimním období opakovaným sčítáním u krmelišť zjištěno více než 400 kusů jelení zvěře. V této oblasti, ve které ještě před několika lety docházelo ke značně vysokým škodám, se podařilo v poměrně krátké době i přes velmi vysokou populaci jelení zvěře, přesahující 50 ks na 1000 ha, snížit škody na úroveň, která je jak ze strany lesního hospodářství, tak i z hlediska zachování celospolečenských funkcí lesa absolutně přijatelná.

Projekt zaměřený na integrální hospodaření se spárkatou zvěří v Lichtenštejnsku zpracoval kolektiv pracovníků FIWI ve Vídni (ONDERSCHEKA, 1990). Při optimalizaci hospodaření se spárkatou zvěří bylo kalkulováno u jelení zvěře ve vegetačním období s 5 ks / 100 ha a areálem 8300 ha, v zimním období s 18 ks / 100 ha a areálem 2200 ha.

3.4. Kvalitativní výběr v populaci jelení zvěře

Kvalitativní výběr v populaci je prováděn metodou průběrného odstřelu. Průběrným odstřelem odstraňujeme z chovu kusy špatné, nedostatečně vyvinuté, podprůměrné, nemocné nebo špatně založené k tvorbě paroží (LOCHMAN, 1979).

Pintíř a Tuma (2001) upozorňují, aby se hlavní odlov nezaměřoval výhradně na jeleny, protože jelen budoucímu potomkovi předává pouze polovinu sady chromozómů. Pokud bychom si mysleli, že se tím výrazně ovlivní kvalita paroží potomka, tak koeficient heritability tvorby paroží ($h^2 = 0,1 - 0,4$) nás přesvědčí o pravém opaku, tj. o nízké účinnosti takto vedené selekce na zmíněný znak.Naopak selekce zaměřená na laně nám dává značné předpoklady ke zlepšení biologické, konstituční a kondiční hodnoty populace jelení zvěře do budoucna, protože laň, kromě předání poloviny sady chromozómů, má velmi významný vliv na budoucí kvalitu svých potomků (kromě jiného je nutno počítat s efektem materálním). Velikost a tělesná hmotnost jedince v dospělosti je totiž závislá mimo jiné na hmotnosti jeho matky, na jejím zdravotním stavu, sociálním postavení a na její výživě.

Podobně uvádí Řehák (1998), že laně jsou základem chovu jelení zvěře, jsou nositelkami dědičných vlastností tvorby trofejí budoucí generace jelenů, rodí a vychovávají další generaci zvěře. Průběrnému odstřelu laní se musí věnovat maximální pozornost.

Pintíř a Tuma (2001) se podrobně zabývali kvalitativním výběrem zejména laní a uvádí několik zásad:

1. Lovit holou zvěř zásadně v tlupě, a to na ochozech k pastvištím, stávaníštím atd. Takováto tlupa je jasně seřazena podle hierarchie a odráží se v ní sociální pozice jednotlivých kusů. Vpředu tedy jdou vždy nejzkušenější a nejkvalitnější laně (α, β samice) se svými potomky a na konci takovéto tlupy jdou laně nejslabší, hierarchicky nejnižší, tedy vhodné k odstřelu.
2. Nelovit vedoucí laně v tlupě. Takto postižená tlupa se spojuje s ostatními tlupami ve svém okolí a dochází tak k silné koncentraci zvěře na jednom místě a tudíž zvýšenému tlaku na prostředí se všemi navazujícími problémy.
3. Nelze lovit zvěř z tzv. rodinných tlup, což je laň, její letošní kolouch a loňský kolouch (laňka nebo špičák).
4. Nelovit staré laně, zavést jejich trvalé hájení. Horší kondice těchto laní je dána právě velkou investicí energie do péče o potomstvo. Odlovem těchto laní, které zpravidla stojí v sociální hierarchii nejvýše, dochází k rozpadu tlup.

5. Hlavním kritériem odlovu laně je kvalita vlastního koloucha, její hmotnost a sociální postavení v tlupě.

V plánu doby odstřelu kolouchů musí chovatel následovat příkladu přírody, tj. odstřelit pokud možno co nejvíce kolouchů hned po kladení. Přednostně se loví všichni kolouši s podváhou a kolouši prvně kladoucích laní a laní z třídy seniorů. Ochranařskými zájmy nebo ztrátou zvěřiny motivované ohledy nemohou být ze sociobiologických důvodů akceptovány, snažíme-li se o silnou holou zvěř a malé využívání prostředí (BUBENÍK, 1984).

V rozporu s tímto názorem jsou Pintíř a Tuma (2001), kteří uvádí, že do říje (období plné laktace) bychom se měli vyvarovat lovu kolouchů (případná mastidita jejich matek).

Všichni k odstřelu určení jeleni by měli být odstřeleni již před říjí, abychom v říji měli více vyzrálých a do třídy seniorů patřících jelenů než jelenů vedlejších (BUBENÍK, 1984).

U jelenů je hlavním kritériem tělesná hmotnost a konstituce. Pokud bychom chtěli přihlížet k vývinu paroží (jehož velikost je stejně v korelaci s tělesnou hmotností), pak může být ještě přijatelným znakem první paroží, vzhledem k tvorbě tohoto znaku v dospělosti (PINTÍŘ, TUMA, 2001).

Babička (2005) po změření všech jeleních špičáků (vyjma těch, kteří měli různě odlomené špice a odříznuté týlní části lebky), kteří byli předloženi v letech 2003 a 2004 na chovatelské přehlídky v oblasti Jesenicka, došel k následujícímu závěru: porovnáním rozměru délky paroží k průměru pučnice ukazuje, že tyto hodnoty jsou až na celkem malý počet výjimek (krátké paroží – silné pučnice) ve vzájemné relaci a špičáci s délkou paroží 25 a více centimetrů mají oproti špičákům s parožím kratším než 25 cm výrazně silnější pučnice. Obdobně se v malém počtu vyskytují dlouzí špičáci, a to i přes 30 cm s poměrně slabým průměrem pučnic.

Sociobiologická úloha vyzrálých jelenů je tak důležitá, že jejich odstřel by měl být prováděn po říji i později (BUBENÍK, 1984).

3.5. Způsob hospodaření s jelení zvěří ve střední Evropě

Polsko

Przybylski (2001) uvádí, že s redukcí jelení zvěře se v Polsku začalo v roce 1990. Současná hustota populace je 11 kusů zvěře na 1000 hektarů a celkový stav přibližně 95 000 kusů. Škodám se brání budováním oplocenek a používáním chemických prostředků. Oplocenky však zmenšují pastevní plochu i klidové oblasti, a tím se zvyšuje tlak zvěře na neohrazené plochy. Všude, kde se pro jelení zvěř takto zhoršily životní podmínky, jsou škody zvěří stále vysoké. Proto je dalším záměrem budovat klidové oblasti a pastevní plochy.

Podle zákona o myslivosti je v Polsku hospodařeno se zvěří v rozsáhlých oblastech chovu, neboť naši severní sousedé došli k názoru, že jiný způsob hospodaření není při zodpovědném výkonu práva myslivosti vycházejícím ze zásad trvale udržitelného rozvoje krajiny možný. Obecně je vycházeno z principu, že zejména s velkou zvěří je možno hospodařit pouze na úrovni populací v oblasti, kterou využívá. V praxi se výměra oblastí chovu pohybuje mezi 200 000 – 300 000 ha, tedy plochou, kterou u nás mají obvykle dva okresy. K dosažení tohoto cíle jsou využívány nejen roční plány chovu a lovu, jak je známe u nás, ale zejména víceleté myslivecké plány chovu zvěře. Tyto plány jsou sestavovány podle zásad, na kterých se vzájemně dohodli zástupci Generálního ředitelství Státních lesů a Hlavního úřadu Polského mysliveckého svazu a které byly vydány formou směrnice. Podkladem pro tuto směrnici byl návrh komise předních mysliveckých odborníků z celého Polska.

Směrnice u jelena lesního sděluje, že musí být zachován poměr pohlaví 1:1,5 ve prospěch laní. Mezi laněmi musí převažovat laně středního věku a mezi jeleny kusy starší více než 6 let. Přírůst se pohybuje mezi 10-30% jarního kmenového stavu celé populace v závislosti na poměru pohlaví a stanovištních podmínkách. Výši přírůstu také ovlivňuje přítomnost velkých šelem.

Stanovení výše zazvěření některých druhů zvěře byly přijaty jako orientační při uplatňování zásad pro sestavování mysliveckých plánů a konkrétně u jelení zvěře činí 15 – 65 kusů na 1000 ha lesa (HANZAL, JANISZEWSKI).

Rakousko

Jelení zvěř se v Rakousku trvale vyskytuje zhruba na ploše 4 500 000 ha, což odpovídá více než jedné polovině územní rozlohy celého státu. Zajímavé je, že areál jejího rozšíření se kromě krátkého období v druhé polovině osmdesátých a počátku devadesátých let stále zvětšuje. V současné době se jelení zvěř zdržuje více než na 70 % ploch pokrytých lesy. Roční odstřely jelení zvěře se již od sedmdesátých let trvale pohybují mezi 35 000 – 45 000 kusy, což znamená, že se každoročně uloví průměrně zhruba 9 až 10 kusů na 1000 ha. V mnohých oblastech se přitom trvale střílí i více než 20 kusů na 1000 ha. Nejvíce jelení zvěře žije ve spolkových zemích Štýrsko, Tyrolsko a Korutany (VODŇANSKÝ, 2001).

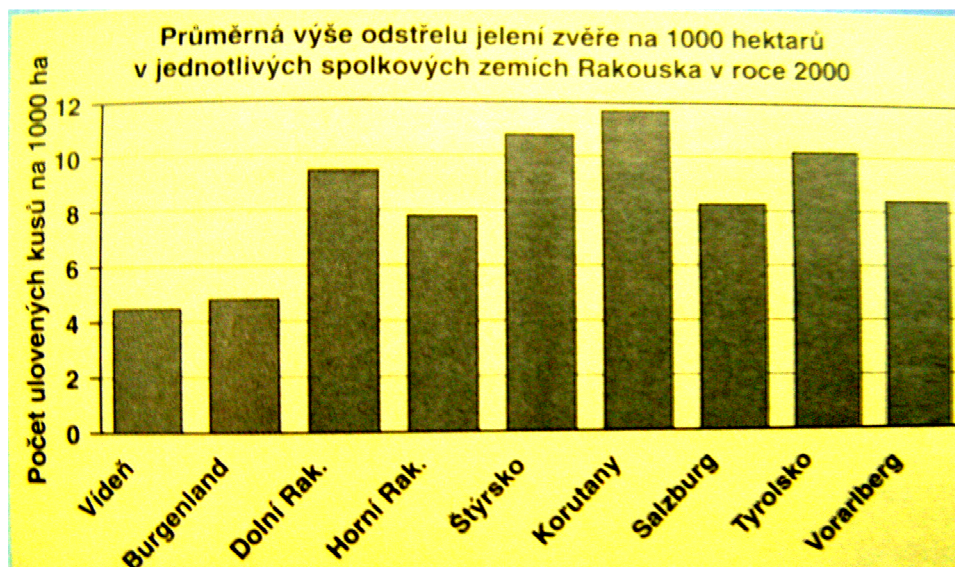
V Rakousku vzniklá koncepce managementu spárkaté zvěře je založena na principu regionálního řízení plánování výskytu jelení zvěře. Vychází se přitom z všeobecně známé zkušenosti, že cílevědomé hospodářství s tímto druhem je možné pouze v rámci velkých územních celků. Oblasti s výskytem jelení zvěře byly rozděleny do regionů, ve kterých je prováděn její management podle pevných, předem stanovených zásad. V rámci regionů jsou podle stupně vhodnosti biotopu ustanoveny nižší územní jednotky, tzv. zóny s jednotným systémem mysliveckého obhospodařování jelení zvěře.

Základní chovné zóny (Kernzonen) představují oblasti, ve kterých existují vhodné předpoklady pro trvalý výskyt jelení zvěře. Cílem jejich zřízení je zachování jelení zvěře v současném ekosystému. Je tím deklarován veřejný zájem na zvěři jako součásti přírodního a kulturního bohatství. V těchto oblastech je kladen velký důraz na vytvoření vhodných životních podmínek pro zvěř. Přitom musí být brán ohled na její biologické a fyziologické potřeby i při regionálním plánování, rozvoji turistiky a v lesním hospodářství. Početní stavy jelení zvěře jsou limitované, jak ekologickou, tak i ekonomickou únosností biotopu, musí být ale dostatečně vysoké, aby umožňovaly vytvoření optimální sociální struktury populace.

Okrajové zóny (Randzonen) zahrnují zpravidla honitby, ve kterých je chov jelení zvěře z hlediska ochrany lesa nežádoucí. Zvěř je zde v přiměřených stavech do jisté míry tolerována, ale ne podporována. Jako příklad je možné uvést zákaz zimního krmení a delší dobu lovu daného druhu zvěře. Tyto oblasti slouží jako nárazníkové nebo zředlovací zóny pro zvěř. Myslivecká opatření musí směřovat k jejímu opětovnému vytlačení do základních chovných zón.

Volné zóny (Freizonen), v nichž je i přechodný výskyt jelení zvěře nežádoucí. Proto je její chov prováděn bez jakýchkoliv omezení a veškerá chovatelská opatření jsou zakázána (REIMOSER, VODŇANSKÝ, 1997).

Graf č.1

Büchsenmacher (2001) uvádí, že se škody působené jelení zvěří v Rakousku sledují už 40 let. Je zjištěno, že přibližně každý třetí strom v lese je poškozen, přičemž každý druhý z poškozených stromů nese stopy loupání. Asi 70 % lesů je bez škod loupáním, 21 % s loupáním různé intenzity. Z hospodářského hlediska bylo v letech 1981 - 1985 významně loupáno 7,6 % všech stromů, v letech 1986 - 1990 již 7,9 %, 1992 - 1996 opět 7,6 %. Z 93 % je postižen smrk, 2 % ostatní jehličnany a 5 % listnáče. Z lesnického hlediska dosud nebyla stanovena únosná míra poškození. V oblastech jeleních komor je poškozeno dvakrát více stromů, než v oblastech okrajových. Přitom v Rakousku je 45 % lesů oblastmi chovu jelení zvěře, 23 % je okrajových oblastí a 32 % oblastmi bez jelení zvěře.

Německo

Neuhaus (2001) konstatuje, že populace “německé” jelení zvěře je roztržštěná asi do 80 izolovaných oblastí, a proto i škody jsou rozdílné. Kvůli škodám se zvýšil odstřel v nových spolkových zemích (celkový průměrný roční odstřel v posledních deseti letech byl téměř 61 tisíc kusů). Silná redukce jelení zvěře vede k narušení její populační struktury. Dosud chybějí vědecké výzkumy a poznatky o závislosti výše škod zvěří na způsobu pěstování lesa, na lovecké strategii, nabídce pastvy, příkrmování a hustotě zvěře v závislosti na životním prostředí.

Oblasti chovu jelení zvěře v Německu

Tab. č.1

Spolková země	Počet oblastí chovu	Podíl lesa v oblastech	Podíl plochy lesa na ploše spolkové země	Podíl plochy oblastí na ploše spolkové země	Podíl lesní plochy v oblastech na ploše spolkové země
Hesensko	20	54 %	42 %	30 %	39 %
Meklenbursko-přední Pomořany	10		22 %	29 %	
Braniborsko	20		36 %	27 %	
Porýní – Falc	13	85 %	41 %	19 %	38 %
Durynsko	4		31 %	16 %	
Sasko – Anhaltsko	13	24 %		14 %	
Severní Porýní–Vestfálsko	10	58 %	26 %	14 %	30 %
Bavorsko	10	62 %	34 %	11 %	20 %
Šlesvicko–Holštýnsko	9	20 %	10 %	11 %	50%
Sasko	10		30 %	11 %	
Sársko	2	50 %	35 %	10 %	14 %
Dolní Sasko	12	75 %	22 %	9 %	47 %
Hamburk	1	40 %	5 %	7 %	8 %
Bádensko-Württenbersko	5	86 %	38 %	4 %	10 %

Mapa rozšíření jelení zvěře v Německu je součástí příloh.

Slovensko

Po roce 1990 zde byla jelení zvěř silně redukována, z původních přibližně 60 tisíc kusů (32 kusů/1000 ha lesa) na současných asi 35 tisíc kusů (18,6 ks/1000 ha lesa). Roční úlovky se snížily z 22 tisíc kusů na o něco více než 11 tisíc kusů (r. 1999). Ke snížení stavů přispělo rovněž rozšíření pytláctví, které se potlačuje obtížněji, než po skončení 2. světové války. Intenzivním lovem došlo k omlazení stavů a sociální struktura byla rozrušena. Chybějí staří jeleni, a tím utrpěla kvalita trofejí. Škody zvěří silně poklesly, ale v mnoha oblastech již nelze mluvit o hospodaření se zvěří (HELL, 2001).

Průměrná hustota jelení zvěře v letech 1997-2000 byla jen 7,34 jedinců na 1000 ha honební plochy, což je asi o polovinu méně než byla na přelomu dvou posledních decenií minulého století, kdy však byla dost přemnožená a způsobovala značné škody zejména v lesním hospodářství.

Úplně bez jelení zvěře jsou jen téměř bezlesní okresy Galanta, Šaľa a Senec. Nejvyšší hustota jelení zvěře v jarních kmenových stavech je v okresech Svídník (17,04 jedinců na 1000 ha), Ilava (14,42 jedinců na 1000 ha), Bánovce nad Bebravou (13,83 jedinců na 1000 ha), Turčianské Teplice (13,41 jedinců na 1000 ha) a Martin (13,12 jedinců na 1000 ha honební plochy) (GAŠPARÍK, a kol, 2003).

Na Slovensku jsou podle vyhlášky MPVŽ SSR č. 172/75 Zb., o ochrane a o čase, zposobě a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z. a vyhlášky č. 230/2001 Z.z. ustanoveny „poľovnické oblasti zveri“ a kritéria selektívneho odstrelu byly stanoveny diferencovaně podle kvalitativní třídy (I.-nejlepší, II., III.), do kterých byly zařazeny „poľovné oblasti“ Slovenska s chovem jelení zvěře, ať už jako zvěře hlavní či vedlejší. Pro každou kvalitativní třídu byla určena rozdílná kritéria chovných jelenů.

Na základě průzkumu Gašparíka (2003) bylo na Slovensku zjištěno, že nejvyšší denzity dosahuje jelení zvěř v nadmořské výšce 500-700 m n.m., nejvyšší míra odlovu se dosahuje v nadmořské výšce 250-300 m n.m. a dále s nadmořskou výškou mírně klesá. Jelení zvěři nejlépe vyhovují oblasti s vyšší lesnatostí 40-80%, nejvyšší míra odlovu se dosahuje při lesnatosti 40-65%. Z hlediska průměrné výšky sněhové pokrývky populační hustota jelení zvěře stoupá až do hodnoty 25 cm, míra odlovu jelení zvěře však mírně stoupá i při vyšších hodnotách průměrné výšky sněhové pokrývky.

3.6. Historie výskytu jelena lesního v ČR

Jelení zvěř patří mezi mladší živočichy, kdy čeleď Cervidae vznikla v mladších třetihorách a rod Cervus dokonce ve starším Pleistocénu na začátku čtvrtohor. Současné formy jsou staré asi 2 milióny let. Jelení zvěř se ve střední Evropě vyskytovala už v pleistocénu (mimo období zamrznutí a rozšíření tundry a začátkem holocénu).

V 10. století ve střední Evropě nastal pokles jelení zvěře, vážných rozměrů nabral v 15. století a kulminoval ve století 19.

Početní stavy jelení zvěře od ukončení druhé světové války měly na celém území našeho státu trvale stoupající tendenci, a to takovou, že způsobovaly činitelům odpovědným za chov jelení zvěře starosti. V některých místech docházelo k rozporům mezi potřebami zvěře z hlediska jejího nároku na přirozenou potravu a mezi zájmy lesního a zemědělského hospodářství. V roce 1971 byl pro české země předepsán normovaný stav jelení zvěře zhruba ve výši 10 000 kusů, v tomtéž roce bylo nahlášeno kolem 15 000 kusů jarních kmenových stavů, avšak skutečný stav byl asi 20 000 kusů jelení zvěře. Na Slovensku nebyla situace o mnoho lepší. Stanovený kmenový stav, v němž mělo být něco nad 19 000 kusů jelení zvěře, byl překročen rovněž asi o 10 000.

Na celém území republiky bylo v roce 1971 hlášeno kolem 10 000 kusů jarních kmenových stavů jelení zvěře, ale skutečné stavy se pohybovaly kolem 40 000 kusů. Tato situace vyvolala především z důvodů neúnosných škod na lesích obrovský tlak na snížení počtu zvěře na normované stavy, které byly v ČR 14 000 kusů a ve SR 18 000 kusů. V následujících letech byl zahájen intenzivní odstřel jelení zvěře, včetně prodloužení doby lovu od července až do března. Odstřely byly postupně zvyšovány a v roce 1988 dosáhly přibližně 37 000 kusů a v roce 1989 dokonce téměř 40 000 kusů v celé republice. Sčítaný jarní kmenový stav v roce 1990 byl uváděn pro celou ČSFR 51 605 ks, z toho v ČR 20 597 a ve SR 31 008 kusů. Radikální snížení stavů přineslo bohužel značné škody na chovné hodnotě jelení zvěře, protože byla lovena mladá a holá zvěř bez jakýchkoliv kritérií. Zároveň se potvrdilo, že používané metody sčítání zvěře jsou velmi nepřesné (LOCHMAN, HANZAL, 1996).

Podle výsledků mysliveckého statistického zjišťování za hospodářský rok 2005/2006 byl v roce 2005 plán lovu jelení zvěře 19 672 kusů (jelen 5369 ks, laň 8241 ks a kolouch 6062 ks), skutečný lov 20 638 kusů (jelen 4700 ks, laň 8093 ks a kolouch 7845 ks), úhyn 1440 kusů a jarní kmenový stav zvěře k 31.3.2006 28 550 kusů (jelen 9587 ks, laň 11 809 ks a kolouch 7154).

3.7. Historie chovu jelena lesního v zájmovém území

V historických pramenech je uvedena existence obory Žofín. V letech 1849 až 1856 byla postavena pro vysokou zvěř. Původně bylo oploceno pouze 1800 hektarů (větší část revíru zvaného Obora), avšak přičleněním části revíru Pohoří, Bělá a Hojná Voda (r. 1876) dosáhla výměra honitby Žofín rovných 5255 hektarů.

Oborní plot byl vybudován výhradně ze dřeva a tvořily jej sloupy a vodorovné žerdi. Počínaje rokem 1887 se na konstrukci plotu začalo používat svislých plotovek (tenkých stojatých žerdí). (MARTAN, HOLEČEK, PODOLÁK, 1987).

Stejně tak jako v jiných oborách i zde stavy zvěře různě kolísaly. Například v zimě 1849 napočítaly 217 kusů vysoké a 155 kusů srnčí. Po odstranění plotu mezi původní oborou a připlocenou částí se stav vysoké zvýšil na 434 kusů a srnčí na 450 kusů. Na samém přelomu devatenáctého a dvacátého století však byla obora zmenšena o části revírů Pohoří, Bělá a Hojná Voda na výměru 2902 hektarů, takže do roku 1905 klesl počet vysoké na 250 kusů. O dalších sedm roků později pouhých 2301 hektarů a v tomto rozsahu zůstala až do svého zrušení na konci druhé světové války. (MARTAN, HOLEČEK, PODOLÁK, 1987).

Jelení zvěř se zde (*pozn. Novohradské hory*) před válkou téměř nevyskytovala a v historické minulosti se zde provozovala obora. Válečné události měly vliv na omezený výskyt jelení i ostatní spárkaté zvěře. Panovala zde poměrně velká bída a vyskytovalo se zde zcela jistě množství pytláků. Tyto skutečnosti měly vliv na minimálním výskytu a škody zvěří nebyly zaznamenány. Po postupném vylidnění nastal pro výskyt spárkaté zvěře pravý ráj. V této oblasti byl poměrně úzký pruh bývalého „zakázaného pásma“ honitbou spolku založeného pro příslušníky pohraniční stráže představující tvar honitby o šířce do 1 km a délce 25 km. Takováto honitba ještě umožňovala udržet počty spárkaté zvěře v souladem s potřebami lesa. V roce 1972 byla tato honitba zrušena a byly zřízeny megalomanské honitby bývalých státních lesů o celkové rozloze asi 12 000 ha. V takovýchto podmínkách při omezeném výskytu člověka nastala populační exploze a v závislosti na snížení úživnosti plochy honiteb (omezené zemědělství), na absenci výchovných zásahů, rušivých vlivů turistiky došlo k téměř stoprocentnímu poškození mladých porostů (BLAŽEK, 2005).

V roce 1968 zde byla zřízena oblast chovu jelení zvěře č. 20 Novohradské hory – Třeboň. Výměra činila 23 493 ha, jakostní třída 4 (4 ks/1000 ha), koeficient přírůstku 0,6 (HROMAS, LOCHMAN, MACOUREK, 1974).

Jelenářská oblast Novohradské hory se rozkládala na ploše 23493 hektarů a tvořila ji honitba Horní Hvozd, užívaná Lesním závodem Nové Hrady, honitba Bělá, užívaná Lesním závodem Kaplice a honitba Danělka, užívaná Mysliveckým sdružením Nové Hrady. Jádrem jelenářské oblasti byla honitba Horní Hvozd. Zabírala rovných 80 procent celkové rozlohy a tvořila souvislý lesní komplex Novohradských hor. Původně k této jelenářské oblasti patřilo do roku 1970 i třeboňská část.

Protože i v této oblasti byly v letech 1973 až 1982 jarní kmenové stavy jelení zvěře dvojnásobně vyšší než normované, koncepce rozvoje myslivosti uvažovala s jejich podstatným snížením (k 31. březnu 1987 byl vykazován stav 1994 kusů).

Jelení zvěř v Novohradských horách má oproti jiným druhům určité zvláštnosti a je známá ve dvou barevně odlišných formách.

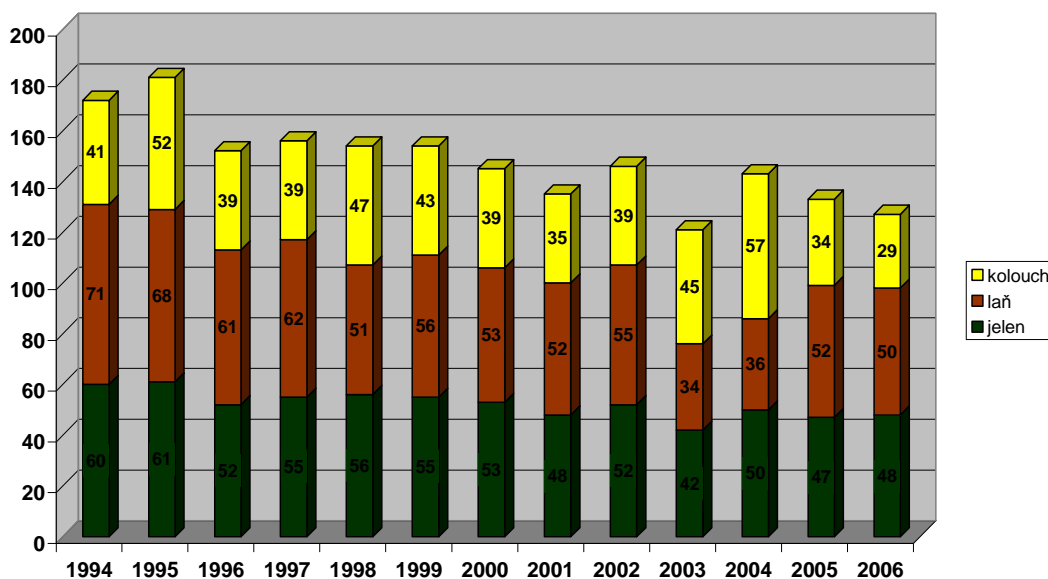
Světlejší forma má zřejmě původ v dřívějším křížení místní jelení zvěře s karpatskou, jejíž vysazování bylo známo v sousedním Rakousku, tmavší pak ukazuje na poddruh jelena středoevropského (MARTAN, HOLEČEK, PODOLÁK, 1987).

3.8. Vývoj početních stavů jelena lesního v zájmovém území

O vývoji početních stavů vypovídají následné grafy. Na prvním grafu jsou výsledky sčítání jelení zvěře v letech 1994 – 2006. Výsledky sčítání jsou dosti nevěrohodnými údaji, protože sčítání probíhá na základě úředního rozhodnutí v březnu, kdy v mnoha honitbách leží ještě vysoká vrstva sněhu a jsou téměř nepřístupné. Dalším znevažujícím faktem je, že sčítání probíhá v jednotlivých honitbách individuálně, a proto některá zvěř může být počítána i vícekrát, ale na druhé straně zvěř může být také zatajována, aby nebyly překročeny normované stavy, za což hrozí i postihy či vypovězení nájemní smlouvy, zejména pokud jsou držitelem LČR, s.p.

Graf č.2

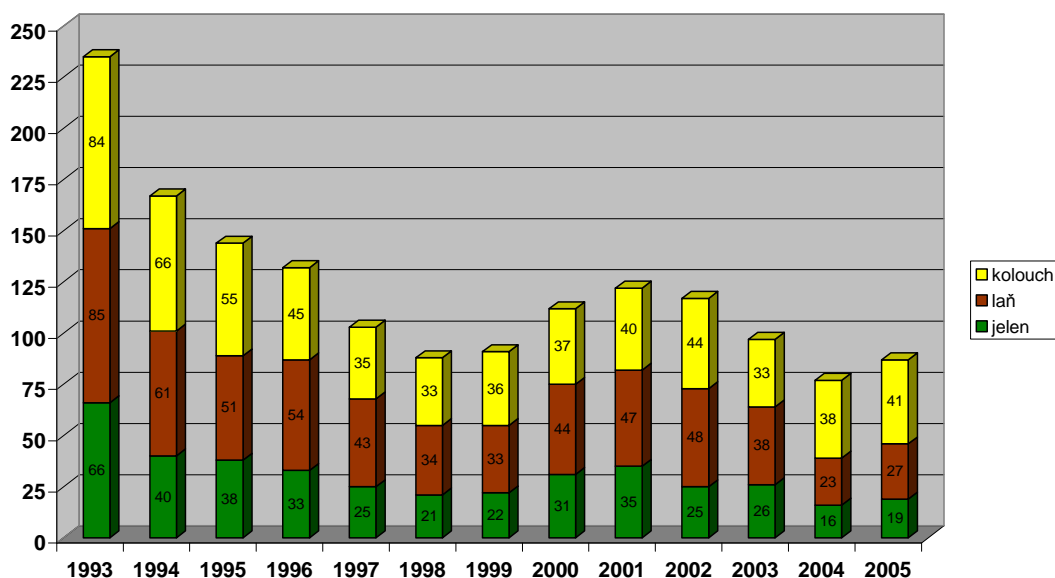
Sčítané stavy jelení zvěře v letech 1994 - 2006

Proto je zde uveden také graf odlovu jelení zvěře v letech 1993 – 2005, z něhož se dá lépe vyčíst vývoj početních stavů jelení zvěře ve sledované oblasti. Po prudkém poklesu odlovu v letech 1993 – 1997 se situace v následujících letech relativně stabilizovala. Výše odlovu však stále ukazuje, že normované stavy pro honitby jsou výrazně překročeny.

Graf č.3

Odlov jelení zvěře v letech 1993 - 2005

4. CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

4.1. Charakteristika přírodních podmínek

4.1.1. Biogeografické členění, geomorfologické a orografické poměry

Z hlediska biogeografického leží daná lokalita v bioregionu Novohradském. Bioregion je tvořen převážně žulovou plochou hornatinou. Z povrchů mají význam hrubě klastické svahoviny, kamenná moře, balvanité sutě apod. Reliéf představuje tektonicky zdvižený zarovnaný povrch, nad kterým vyčnívají izolované vrchy a hřbety. Okrajové zlomové svahy tedy mají členitější reliéf charakteru členité vrchoviny až ploché hornatiny s výškovou členitostí 200 – 470 m (CULEK a kol., 1996).

Zájmová oblast je podle regionálně geomorfologického členění (CHÁBERA a kol., 1985) tvořena geomorfologickým celkem Novohradské hory (IB-3) a vyššími částmi geomorfologického celku Novohradské podhůří (IB-4). Vlastní Novohradské hory jsou proti podhůří dobře vymezené tektonickými zlomy projevujícími se výraznými až 200-300 m vysokými svahy. Zájmové území je tvořeno zejména podcelkem Pohořská hornatina (IB-3A), která tvoří podstatnou vyšší střední a jižní část Novohradských hor. Ta je dále členěna na okrsky Žofinská hornatina (hlavní vyšší část Novohradských hor od Šejb po Kamenec a Ulrichov), Leopoldovská vrchovina (západní okrajová část pohoří) a Pohořská kotlina (vysoko položená náhorní plošina v pramenné oblasti Pohořského potoka v okolí Pohoří na Šumavě). Z Novohradského podhůří zasahují do zájmového území Soběnovská vrchovina (Hodonický hřbet, Bukovský hřbet a Malontská sníženina) a Kaplická brázda (okrsek Cetvinská kotlina).

4.1.2. Poměry geologické a pedologické

V geologickém podloží převažují vyvěřelé horniny moldanubického plutonu (žuly a granodiority; freistadtský, weinberský, mrákotínský a čiměřský typ), které budují především jádro vlastních Novohradských hor, Slepíčí hory a Bukovský hřbet. V menší míře se v prostoru mezi Kaplicí, Malonty a Novými Hrady uplatňují metamorfované horniny moldanubika (migmatizované pararuly a migmatity), v Pohořské kotlině jsou vyvinuty menší ložiska přechodové a vrchovištní rašeliny (CHÁBERA a kol., 1985).

Zvětráváním granodioritu vznikly hlinitipísčité až štěrkovité, dosti hluboké, středně úrodné až bohaté půdy.

4.1.3. Poměry hydrologické

Nejvýznamnější tokem Novohradských hor jako celku je řeka Malše, která pramení na severovýchodním úbočí hory Viehberg (1112 m n.m.) v nadmořské výšce asi 985 m n.m. Asi v polovině úseku k ústí Kabelského potoka se Malše stává hraničním tokem a tento status si tok podrží na dlouhém úseku až nad Dolní Dvořiště. Ústí do Vltavy v Českých Budějovicích.

Většinou zájmového území protéká Pohořský potok, který je největším přítokem říčky Černé. Pramení jako tři drobné potůčky v přírodní památce Prameniště Pohořského potoka, nedaleko hranice s Rakouskem u obce Pohoří na Šumavě. Do Černé se vlévá mezi Ličovem a Benešovem nad Černou. Vlastní koryto toku je převážně přírodního charakteru bez výraznějších zásahů. Tok je svým charakterem podhorský až horský, tj. vysoké hodnoty podélného sklonu, prvky makrodrsnosti v korytě a výrazné dnové útvary, bujná doprovodná vegetace.

Plocha povodí $F = 53,58 \text{ km}^2$.

N-leté průtoky (Q_N) v $\text{m}^3 \text{s}^{-1}$

N	1	2	5	10	20	50	100
Q_N	8,4	14	25	36	48	67	84

4.1.4. Poměry klimatické

Vlastní Novohradské hory nad 700 m nadmořské výšky patří do chladné oblasti (okrsek CH 7) s úhrnem ročních srážek 700 – 950 mm a průměrnou roční teplotou až 4,3 °C. Sněhová pokrývka dosahuje v zimním období v průměru 0,5 m, v nejvyšších polohách až přes 1 m.

4.2. Charakteristika hospodářských poměrů

4.2.1. Zastoupení lesních vegetačních stupňů a zhodnocení porostních poměrů

V zájmovém území je zastoupen 5. jedlovo-bukový, na vrcholech 6. smrkovo jedlovo-bukový vegetační stupeň. Potenciální vegetaci tvoří květnaté bučiny, acidofilní horské bučiny a podmáčené smrčiny. Dnes převažují smrkové kultury, zachovaná je pralesní horská bučina a rašelinné louky.

Lesní správa Kaplice se od devadesátých let důsledně věnuje přechodu na podrostitní hospodaření. Výrazným způsobem se snížila běžná holina, porosty se připravují clonnými sečemi, způsob obnovy lesa se postupně mění na přirozenou obnovu.

V některých lokalitách jsou lesníci nuceni přistupovat k razantní redukci živelného zmlazení buku lesního ve prospěch jehličnatých dřevin (jedle bělokorá, smrk ztepilý).

V období 1994 – 2003 hospodařila lesní správa Kaplice na jediném LHC Kaplice. Lesní hospodářský plán byl vypracován firmou ÚHUL Brandýs nad Labem, pobočka České Budějovice.

Podle kvality hospodaření v minulosti a podle růstových podmínek se lesy v oblasti dělí na převážně smrkové a borové s různým poměrem příměsí dalších dřevin. Nedá se říci, že si zdejší lesy zachovaly původní skladbu. Přesto se zde nachází zbytky původního lesa, zvláště na velmi nepřístupných stanovištích.

4.2.2. Intenzita a způsob zemědělského hospodaření

Před rokem 1989 byla i tato oblast s relativně vysokou nadmořskou výškou využívána k intenzivnímu zemědělství. Procento zornění dosahovalo až k 70 %. Pěstovaly se zejména obiloviny a kukuřice. To bylo také jedním z důvodů populační exploze jelení zvěře.

Po roce 1989 dochází k postupné transformaci zemědělské výroby. Půda je uváděna do klidu a začíná převažovat extenzivní způsob zemědělství zejména pastevectví skotu. V současné době působí v oblasti dvě větší zemědělské společnosti Bemagro a.s. a ZEMAV RYBNÍK s.r.o., které stále obdělávají ornou půdu a pěstují zejména řepku olejnou, obiloviny, kukuřice. Firma Bemagro a.s. v současné době přechází na ekologický způsob hospodaření.

Většina zemědělského půdního fondu ve sledované oblasti je využívána k celoročnímu pastevectví skotu, který je ve vlastnictví různých právnických a fyzických osob zabývajících se zemědělstvím.

4.2.3. Stav mysliveckého hospodaření

V zájmové oblasti bylo orgánem státní správy myslivosti uznáno 11 honiteb s normovanou jelení zvěří, přičemž 4 honitby jsou vlastní a držitelem jsou LČR, s.p. (Dopler, Ulrichov, Myslivna a Žofín) a zbytek jsou honitby společenstevní. Deset honiteb je pronajato mysliveckým sdružením, fyzickým a právnickým osobám a jedna honitba je provozována ve vlastní režii (LČR, s.p.).

Tabulka honiteb a poměr zastoupení jednotlivých kultur

Tab. č.2

HONITBA	LESNÍ	ZEMĚDĚLSKÁ	OSTATNÍ	VODNÍ	CELKEM
Cetviny	640	542	67	5	1254
Citajl	614	329	11	2	956
Dolní Dvořiště	672	1264	559	34	2529
Dopler	1222	331	59	3	1615
Modřín Meziříčí	576	729	77	16	1398
Myslivna	1699	104	38	23	1864
Pohoří	984	303	21	9	1317
Tichý Vrch	608	584	60	14	1266
Ulrichov	1171	17	12	0	1200
Vousáč Malonty	750	1125	205	15	2095
Žofín	983	131	34	7	1155
Celkem	9919	5459	1143	128	16649

V tabulce č.3 jsou uvedeny stanovené minimální a normované stavy zvěře jelena evropského (lesního) pro jednotlivé honitby, přičemž všechny honitby jsou zařazeny do IV. jakostní třídy.

Tab. č.3

HONITBA	Minimální	Normovaný stav						Celkem
		Jelen I.	Jelen II.	Jelen III.	Jeleni	Laně	Kolouch	
Cetviny	6	1	1	1	3	3	1	7
Citajl	6	1	1	1	3	3	1	7
Dolní Dvořiště	6	1	1	1	3	3	1	7
Dopler	11	2	2	1	5	5	2	12
Modřín Meziříčí	5	1	1	0	2	2	2	6
Myslivna	12	3	2	1	6	6	2	14
Pohoří	9	2	1	1	4	4	2	10
Tichý Vrch	6	1	1	1	3	3	1	7
Ulrichov	9	2	1	1	4	4	2	10
Vousáč Malonty	7	1	1	1	3	3	2	8
Žofín	9	2	1	1	4	4	2	10
Celkem	86	17	13	10	40	40	18	98

5. METODIKA A MATERIÁLY

Chovná hodnota (kvalita genofondu) jelení zvěře v zájmovém území byla posuzována na základě bodové hodnoty význačných trofejí jelenů, kteří zde byli uloveni za posledních 50 let. Většina z hodnocených trofejí nebyla nikdy bodována na chovatelských přehlídkách ani mezinárodních výstavách. Dále byly bodovány shozy jelenů, které přesáhly bodovou hranici 160 bodů CIC.

Pro bodování trofejí a shozů byla použita stávající platná metodika CIC, kdy pro udělení medaile jsou určeny bodové hodnoty, které obsahuje tabulka č.4.

Tab. č.4

Druh zvěře	Medaile		
	Bronzová	Stříbrná	Zlatá
Jelen lesní	170,00 – 189,99	190,00 – 209,99	210 +

Jedna trofej a jeden shoz byly bodovány pouze pod podmínkou, že lovec (nálezce) zůstane v anonymitě, a proto chybí ve výsledné tabulce jméno lovce (nálezce).

Ke každé bodované trofeji či shozu byla pořízena fotodokumentace a vyhotovena bodovací tabulka. Jeden originál byl předán majiteli trofeje či shozu. Každá trofej a shoz má pro přehlednost přiřazeno evidenční číslo.

Věk u trofejí, ke kterým nebyla předložena spodní čelist, byl stanovován na základě jiných skutečností (opotřebením stoliček horní čelisti, srůst klínových kostí na spodině lebeční, šířka a výška pučnice etc.).

Věk jelena u shozů byl stanovován pouze orientačně na základě konvexního či konkávního tvaru pečeti, i když toto určování věku je v současné době velice zpochybňováno.

Za 2 roky bylo ohodnoceno celkem 32 jelenů a 20 shozů (jednotlivých i párových).

V přílohách je uvedena bodovací tabulka, která byla použita pro bodování trofejí a shozů.

Po dva hospodářské (myslivecké) roky (2004/2005, 2005/2006) byly shromažďovány čelisti holé jelení zvěře ulovené v zájmové oblasti. Do této akce byly zapojeny i honitby, v nichž jelení zvěř není normována, ale vyskytuje se zde a tyto honitby sousedí s honitbami v zájmovém území. Celkem bylo za sledované období získáno 50 čelistí.

U získaných čelistí byl stanovován věk. Věk mladé zvěře byl stanovován podle stupně výměny zubů a věk starších jedinců podle stupně opotřebování stoliček a řezáků. Výsledky sloužili pro odhad věkové struktury holé jelení zvěře v místní populaci.

U všech čelistí byly orientačně změřeny základní rozměry podle metodiky Koubka, tj. celková délka čelisti (rozměr a), délka od špičáku k 1. předstoličce (rozměr b), délka od P1 k M3 (rozměr c) a výška čelisti (rozměr d).

Schéma metodiky měření čelistí je součástí příloh.

Sčítané stavy a výše odlovu jelení zvěře v zájmové oblasti byla získána ze Sčítacích listů a Statistických výkazů 1-01 honiteb v jednotlivých letech. Tato data byla získána ve spolupráci s orgánem státní správy myslivosti na odboru životního prostředí MěÚ Kaplice.

Na základě těchto oficiálních údajů byla analyzována velikost populace jelena lesního v hospodářských letech 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006 v honitbách v zájmovém území.

Výše škod jelení zvěří na lesních porostech vykazována v jednotlivých letech byla získána z evidence majoritního vlastníka lesních pozemků v zájmové oblasti Lesů ČR, s.p., lesní správy Kaplice. Vypovídací hodnota získaných údajů je snížena několika faktory. V průběhu let byla změněna metodika na výpočet škod na lesních porostech, dále jsou neustále převáděny lesní majetky na obce v rámci restitučního procesu a navrácení historického majetku obcím, čímž dochází ke snižování plochy lesních pozemků ve vlastnictví Lesy ČR, s.p. I přes sníženou validitu údajů byla tato data zpracována do přehledného grafů, který je uveden v následující kapitole.

Škody způsobené jelení zvěří na lesních pozemcích obcí nebyly zjišťovány, protože je obce ve většině případů vůbec nevykazují.

6. VÝSLEDKY

Na základě výše uvedených metodik bylo v průběhu dvou let obodováno 32 jelenů, z nichž 3 dosáhly stříbrné medaile, 20 medaile bronzové a zbylých 9 trofejí se nacházelo v bodovém rozmezí 168,66 - 163,80 bodů CIC.

Dále bylo obodováno 20 shozů, z nichž bylo 10 párů a 10 jednotlivých shozů. Tři shozy dosáhly stříbrné medaile, patnáct bronzové medaile a zbylé dva přesáhly 160 bodů CIC.

Veškeré měřené údaje jsou uvedeny v níže následujících výsledných tabulkách.

Za dvě lovecké sezóny bylo shromážděno celkem 50 čelistí holé jelení zvěře, což tvoří 38,76 % z veškeré ulovené holé jelení zvěře v zájmové oblasti. Toto procento je relativně vysoké vzhledem k množství honiteb a vzhledem k obecně známé skutečnosti, že fakticky nesplněný odstřel holé zvěře je papírově dopsán, takže skutečné úlovky nejsou tak vysoké, jak vyplynou z oficiálních statistik.

Na předkládání čelistí se aktivně účastnili všichni uživatelé honiteb až na 2 výjimky a sice honitba Dolní Dvořiště, jejímž uživatelem je MS Vydra Dolní Dvořiště a honitba Žofín, jejímž uživatelem je MS Říjiště Malonty, které nepředložili ani jednu čelist.

I když se nejedná o zcela reprezentativní vzorek, je možné z něj vyvodit závěry. Z výše uvedených 50 čelistí náleží 23 čelistí kolouchům, 6 čelistí šmolám (jednoletá laň), 8 čelistí dvouletým laním a zbylých 13 čelistí laním starších 2 let. Pouze 7 čelistí je z laní starších 4 let. Níže následuje tabulka, v níž jsou uvedeny naměřené hodnoty jednotlivých čelistí.

Dalším výsledkem mé diplomové práce je změna pohledu na chov jelení zvěře v působnosti obce s rozšířenou působností Kaplice. Současně byly v roce 2004 z iniciativy státní správy myslivosti po odborných konzultacích s odborníky stanoveny nová kritéria hodnocení a posuzování chovné hodnoty zvěře jelena lesního pro správní území MěÚ Kaplice. Tato kritéria zpřísnila posuzování zejména u jelenů I. věkové třídy oproti původním kritériím, která byla přizpůsobena na dobu výrazné redukce jelení zvěře v zájmové oblasti.

Kritéria hodnocení a posuzování chovné hodnoty zvěře jelena lesního pro správní území MěÚ Kaplice jsou součástí příloh diplomové práce.

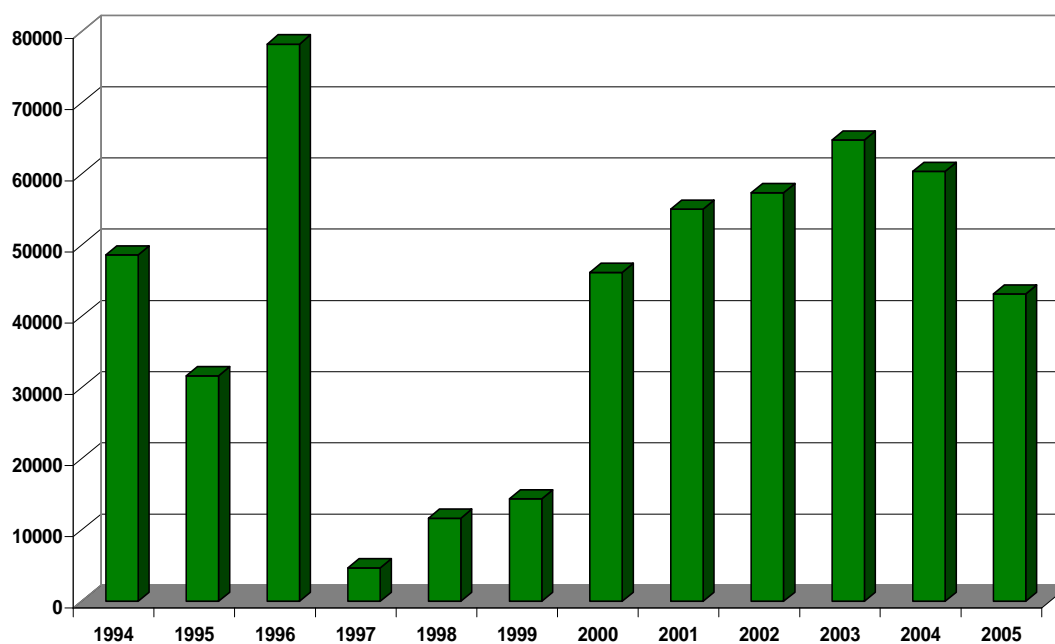
Analýza velikosti populace jelena lesního v zájmové oblasti

Tab. č.5

	Jelen	Laň	Kolouch	Celkem
Sčítaný stav k 31.3.2003	42	34	45	121
KOP = 0,8			27	27
Stav před lovem	64	57	27	148
Odstřel 2003	26	38	33	97
Předpokládaný stav k 31.3.2004	38	19	prakticky 0 matemat. -6	57
Sčítaný stav k 31.3.2004	50	36	57	143
Rozdíl v ks (%)	12 (31,5)	17 (89,5)	57	86 (151)
KOP = 0,8			29	29
Stav před lovem	78	65	29	172
Odstřel 2004	16	23	38	77
Předpokládaný stav k 31.3.2005	62	43	prakticky 0 matemat. -9	95
Sčítaný stav k 31.3.2005	47	52	34	133
Rozdíl v ks (%)	-15	9 (21)	34	38 (40)
KOP = 0,8			42	42
Stav před lovem	64	69	42	175
Odstřel 2005	19	27	41	87
Předpokládaný stav k 31.3.2006	45	42	1	88
Sčítaný stav k 31.3.2006	48	50	29	127
Rozdíl v ks (%)	3 (6,7)	8 (19)	28 (280)	39 (44)

Graf. č.3

ŠKODY ZVĚŘÍ V LETECH 1994-2006

Význačné trofeje

Tab.č.6

Pořadí	Evid. číslo	Lovec (náleze)	Honitba	Datum	Věk	Lodyha	Délka lodyhy	Délka očníku	Délka operáku	Obvod růže	Spodní obvod	Horní obvod	Počet výsad	Hmotnost	Rozloha	Barva	Perleň	Hroly výsad	Nadočnlky	Koruna	Srážky	Počet bodů
1.	43	Ing. Josef Novák	Dopler	27.9.1980	12	L	104	45	28	24	16	16,5	6	9,6	3	1,5	1,5	2	0,5	6	0	204,95
						P	106	42	33	23,5	15,5	15,5	7									
2.	2	Karel Bešťák	Ulrichov	5.10.1965	12	L	106	28	41	24,5	16,5	16,5	8	9,0	1	1,5	1,5	2	0,5	7	0	195,88
		Ing. Karel Ságl	Dopler	1955	12	L	105	43	19,7	24	15	14,5	7	6,0	3	1,5	0,5	2	2	5,5	0	194,28
		František Michálek	Citajl	14.10.1992	10	L	106	33	27	22	14,5	13,5	7	6,3	3	1,5	2	2	2	6	0	187,73
		RNDr. Zdeněk Mráček DrSc.	Ulrichov	říjen 1997	6	L	99,5	36	32	22	15	13	6	6,8	3	1,0	1,5	2	0	6	0	185,85
		Ing. Václav Heral	Pohoří	1995	10	L	93	28,5	31	25	16	14	6	6,5	3	1,5	2	2	2	4	0	185,44
		Oldřich Bartoš	Dopler	listopad 1992	8	L	101,5	39	32	21,5	14	13	6	6,3	2	1,5	1,5	2	2	5	0	184,85
		Ing. Jaroslav Beneda	Cetviny	5.10.1982	11	L	93	32	35	22	14	13,5	6	8,5	3	1,5	1	2	2	4,5	0	183,38
		Mgr. Trost Miroslav	Dolní Dvořiště	21.8.2001	7	L	96	34	32	22	14	13	6	5,8	2	1,5	1	2	2	5	0	182,21
		Vladimír Vosátka	Cetviny	1965	12	L	90	34,5	34	24	15,3	13	7	6	1	1	1,5	2	0	4,5	0	180,68
		Nebáznivý Č. Miloš	Vousáč Maloný	1974	8	L	92,5	37	35	24	15,2	13,4	6	5,2	3	0,5	0,5	2	2	4,5	0	178,89
		Miloslav Jablonský	Citajl	14.10.2002	6	L	101	28,5	36,5	23,5	14	13,5	5	6,6	3	1,5	2	1	2	4,5	0	177,05
		MVDr. Miroslav Moravec	Ulrichov	22.11.1988	14	L	102	31	39	24	15,3	14,5	5	6,3	2	1	1,5	1,5	0	4,5	0	176,85
		Ing. Josef Novák	Dopler	3.10.1975	9	L	93	29	28	22	13	11,5	7	4,4	3	1,5	1	2	2	9,5	0	176,68
						P	96	26	34	23	14	12	8									

Význačné trofeje

Tab.č.7

Poradí	Evid. číslo	Lovec (náleze)	Honitba	Datum	Věk	Lodyha	Délka lodyhy	Délka očníku	Délka operáku	Obvod říže	Spodní obvod	Horní obvod	Počet výsad	Hmotnost	Rozloha	Barva	Perleň	Hrty výsad	Nadočniky	Koruna	Srážky	Počet bodů
15.	53	Josef Novák	Dopler	28.9.1977	8	L	94	35	33	22,5	13,5	13	6	5,8	2	1	0,5	1,5	0	8,5	0	176,45
16.	55	Josef Kostka	Modřín Meziříčí	13.10.1978	7	L	99	35	18	24	15	13,5	5	5,8	2	1	1,5	1,5	0	4,5	1	175,73
17.	33	Ing. Karel Ságl	Myslivna	1970	12	L	93,5	32,2	31,5	22,5	13,5	13	7	5,4	1	1,5	1	2	0	6,5	0	175,01
18.	49	MVDr. Miroslav Moravec	Citajl	15.10.1989	8	L	95	35	22	23	14	13	6	6,3	2	1	1	2	1	4,5	0	174,85
19.	35	Vladimír Vosátka	Ulrichov	1956	12	L	95	32	30,5	22	13,5	12,5	7	4,8	2	1	0,5	2	0	6	0	173,91
20.	40	Miroslav Sedláček	Besednice	20.12.1990	6	L	97,5	28,2	23	22,2	15	13	5	4,85	2	1,5	1,5	1	1	5	0	173,26
21.	54	Josef Novák	Dopler	28.9.1982	9	L	85	26	30	22,5	15	14	7	4,7	2	1,5	1,5	2	1,5	5,5	0	173,09
22.	20	Mgr. Trost Miroslav	Tichý Vrch	4.1.1990	10	L	89	18,5	30	22	14	11	9	5,05	1	1	0,5	2	2	10	0	172,48
23.	12	Jan Karásek	Myslivna	15.4.2000	10	L	90	34	32	20	15	12,5	6	4,8	2	1,5	2	2	0,5	6	0	170,10
24.	21	Mgr. Trost Miroslav	Dolní Dvořišie	20.8.1989	14	L	90	38	34,5	22	12	12	6	4,8	3	1,5	1	2	2	4,5	0	168,66
25.	28	Jiří Ebenhöhn	Pohoří	1993	12	L	94	37,5	28	20,4	14	12,8	6	4,3	3	1,5	0,5	1	0,5	4	0	168,59
26.	26	Jiří Ebenhöhn	Ulrichov	podzim 1979	5	L	81	32	38,5	21,4	13	12,6	6	5,3	3	1	1	1	1	6	0	167,96
27.	42	Ing. Josef Novák	Dopler	29.11.1989	9	L	93	27	30	21	12	12	7	4,5	3	1	0,5	2	0	5,5	0	166,63
28.	29	Josef Šedivý	Citajl	5.8.2005	8	L	86	20,7	29,5	21,4	16,1	16,5	7	4,3	0	0	1	0,5	1	2	2	166,55

Význačné trofeje

Tab.č.8

Poradí	Evid. číslo	Lovec (náleze)	Honičba	Datum	Věk	Lodyha	Delka lodyhy	Delka očníku	Delka operáku	Obvod růže	Spodní obvod	Horní obvod	Počet výsad	Hmotnost	Kozloha	Barva	Perleň	Hroty výsad	Nadčnky	Koruna	Srážky	Počet bodů
29.	1	Václav Bláha	Vousáč Malonty	28.9.1993	9	L P	90 90,5	38 37	27,5 27	22 22	12,5 12,5	11,5 12,5	5 6	4,3	3	1,5	2	2	1	4	0	165,41
30.	22	Mgr. Trost Míroslav	Dolní Dvořiště	16.12.1988	7	L P	86 87	28 27	28 30	21 20	13 13	12 12	7 7	4,4	2	1,5	1	2	2	6	0	165,18
31.	15	Radek Děkan	Dolní Dvořiště	22.9.2004	6	L P	86 87	29 31	21 18,5	22,7 22,7	13,7 13,1	12,8 12,5	8 5	4,7	3	1	1	1,5	0,5	5	0	164,89
32.	30	Anonym	Modřín Meziříčí	podzim 1989	8	L P	96,3 96	29,5 28	24,6 23,3	21,3 22	13,7 14	13,2 13	5 6	3,5	2	1	0,5	1,5	0	4	0	163,80

Význačné shozy

Tab.č.9

Poradí	Evid. číslo	Nálezce	Honitba	Datum	Věk	Lodyha	Délka lodyhy	Délka očníku	Délka operáku	Obvod ríše	Spodní obvod	Horní obvod	Počet výsad	Hmotnost	Rozloha	Barva	Perleť	Hrty výsad	Nadočnlky	Koruna	Srážky	Počet bodů
1.	17	Pavel Polák	Tichý Vrch	10.8.2004	10	L	90	31	37,5	30	17,5	16,3	-	3,27	2	0,5	2	1,5	2	6	0	200,81
2.	19	František Nezval	Myslivna	25.3.1984	6	L	99	38	36	21	15,5	14	-	3,1	2	1,5	1	2	0,5	10	0	197,40
3.	52	Antonín Otruba	Ulrichov	1986	12	L	97	36	31	24	16	15,5	6	6,5	2	1	1	1,5	1	6	0	190,13
4.	10	Petr Bublík	Myslivna	3.6.2001	7	L	-	-	-	-	-	-	-	2,57	2	1,5	1	2	0	6	0	186,65
5.	44	Ing. Josef Novák	Dopler	1978	10	L	99	41	28	22	15	15,5	6	6,3	2	1,5	1,5	2	2	5	0	186,60
6.	11	Petr Bublík	Myslivna	13.7.2001	8	L	102	35	40	20	16,5	14	7	2,57	2	1,5	1	1,5	0,5	4	0	185,53
7.	51	Antonín Otruba	Ulrichov	1984	6	L	97	34	33	23	15	14	7	2,5	2	1	1,5	1,5	2	6	0	184,25
8.	18	František Nezval	Myslivna	2002	7	L	111	41	43	19,5	15,5	13	5	5,3	2	1,5	0,5	1	1	4,5	0	183,60
9.	25	Jiří Ebenhöh	Myslivna	1980	6	L	96	38	38,3	20,8	14,8	13,5	7	2,9	2	1	0,5	1	0	8,5	0	183,08
10.	13	Jan Karásek	Myslivna	28.4.2002	8	L	100	40	38	19,5	15	13,5	6	2,9	2	1	1	1,5	0	6	0	181,10
11.	32	Pavel Polák	Tichý Vrch	1995	8	L	87,3	32	30,7	21,5	14,5	13	8	5,5	2	1	0,5	1	2	8	0	180,34
12.	50	Antonín Otruba	Ulrichov	1983	9	L	95	34	28	23	15	14	7	2,5	2	1	0,5	0,5	2	6	0	180,00
13.	5	Anonym	Žofín	2000	6	L	104	37	42	18	16	15	5	2,2	2	2	1	1,5	0	4,5	0	179,55
14.	27	Jiří Ebenhöh	Myslivna	1980	9	L	99,5	37,2	34,5	20,5	15	14	7	5,6	2	1,5	0,5	0,5	0,5	6	0	178,94

Význačné shozy

Tab.č.10

Poradí	Evid. číslo	Nálezce	Honitba	Datum	Věk	Lodyha	Delka lodyhy	Delka očníku	Delka operáku	Obvod růže	Spodní obvod	Horní obvod	Počet výsad	Hmotnost	Rozloha	Barva	Perleň	Hrty výsad	Nadočnický	Koruna	Srážky	Počet bodů
15.	7	Václav Bláha	Vousáč Malonty	15.4.2002	6	L P	92 94,5	30 29	32 30,5	26 26	14 14,5	12,5 12,5	7 7	4,55	2	1,5	1	1	2	6	0	177,91
16.	6	Václav Bláha	Dopler	14.3.1992	7	L P	100 101	38,5 38,5	28 28	21 21,5	14 14	13 13	6 7	4,27	2	1,5	1	1,5	2	5	0	176,68
17.	24	Jiří Ebenhöhn	Myslivna	25.4.1981	6	L P	103 104	35 37	29 36,4	20 20,5	14,5 14,5	13,5 12,8	5 5	5,8	2	1,5	0,5	0,5	0	4,5	0	175,08
18.	31	Pavel Polák	Tichý Vrch	1998	12	L P	99,2 102	36 36,5	23,5 21,5	21,5 21,6	13,5 13,5	11,8 12	6 7	4,2	2	1,5	0,5	1,5	1	5	0	170,24
19.	8	Václav Bláha	Vousáč Malonty	20.8.1990	6	L P	- 86	- 30	- 29	- 21	- 13,5	- 13,5	- 6	1,9	2	1	1	2	2	4,5	0	164,85
20.	9	Václav Bláha	Dopler	13.3.1992	5	L P	91 91	25 25	23 20	22 22	13,5 14	12 12	6 6	3,6	2	1,5	2	1	0	5	0	161,33

Tabulka změřených čelistí:

Tab. č.11

Číslo	Věk	Datum ulovení	Honitba	a	b	c	d
1	3 měs.	18.8.05	Drochov	22,2	7,2	10,0	13,1
2	3 měs.	20.8.05	Modřín Meziříčí	20,9	6,1	7,2	10,2
3	4 měs.	22.9.05	Dopler	20,4	6,5	6,5	10,2
4	4 měs.	24.9.05	Dopler	21,4	6,0	7,1	10,1
5	4 měs.	25.9.05	Dopler	19,3	5,9	7,0	8,7
6	4 měs.	6.10.05	Modřín Meziříčí	20,9	6,4	7,6	-
7	5 měs.	23.10.04	Myslivna	20,6	6,1	7,0	10,5
8	5 měs.	6.11.04	Vousáč Malonty	22,7	7,5	7,6	11,4
9	6 měs.	12.11.05	Myslivna	22,2	6,6	7,5	11,0
10	6 měs.	13.11.04	Cetviny	21,1	6,5	7,5	10,6
11	6 měs.	19.11.05	Vousáč Malonty	20,3	6,0	7,1	10,2
12	6 měs.	19.11.05	Ulrichov	21,2	6,4	7,1	10,5
13	6 měs.	20.11.04	Klepná	21,2	6,1	7,5	11,5
14	6 měs.	20.11.04	Vousáč Malonty	22,7	7,4	7,6	11,5
15	6 měs.	21.11.04	Klepná	20,6	6,1	7,0	10,5
16	6 měs.	8.12.05	Myslivna	21,6	6,9	7,1	-
17	6 měs.	10.12.04	Citajl	21,2	6,0	7,5	10,5
18	7 měs.	16.12.05	Tichý Vrch	22,3	7,1	7,4	11,6
19	7 měs.	16.12.05	Vousáč Malonty	20,2	6,5	7,5	10,0
20	7 měs.	20.12.04	Cetviny	22,2	7,1	7,0	12,0
21	7 měs.	20.12.04	Velký Jindřichov	21,7	6,6	7,4	11,1
22	8 měs.	15.1.05	Vousáč Malonty	23,3	7,1	7,5	11,5
23	8 měs.	15.1.05	Vousáč Malonty	20,7	6,0	7,5	11,0
24	1	5.9.05	Klepná	25,4	7,6	9,5	13,1
25	1	20.11.04	Vousáč Malonty	27,1	8,5	10,1	13,0
26	1	21.11.04	Benešov nad Čer.	26,1	7,6	9,5	13,1
27	1	24.11.05	Benešov nad Čer.	25,1	8,1	8,9	12,5
28	1	26.11.05	Vousáč Malonty	26,9	9,1	10,9	13,5
29	1	15.1.05	Myslivna	26,2	7,6	9,5	12,5
30	2	15.8.05	Benešov nad Čer.	30,6	8,6	12,9	14,1
31	2	20.8.05	Modřín Meziříčí	27,3	7,6	12,9	13,5
32	2	22.9.05	Dopler	26,8	7,9	12,1	13,9
33	2	15.10.05	Modřín Meziříčí	27,2	8,4	12,1	14,0
34	2	17.10.04	Myslivna	28,6	9,1	12,1	15,0
35	2	13.11.04	Cetviny	29,1	8,5	13,0	14,6
36	2	20.11.04	Vousáč Malonty	29,0	8,5	12,0	14,1
37	2	10.12.05	Cetviny	29,7	8,6	11,9	14,5
38	3	26.11.05	Vousáč Malonty	29,2	9,1	11,1	14,4
39	3	3.12.05	Pohoří	30,5	9,4	12,5	14,1
40	3	15.1.05	Vousáč Malonty	28,6	8,4	12,1	14,0
41	4	15.10.05	Klepná	30,1	9,5	12,5	15,4
42	4	17.10.04	Myslivna	30,8	9,6	12,6	15,0
43	4	15.1.05	Ulrichov	29,2	9,0	11,0	14,2
44	5	24.9.05	Dopler	30,8	9,9	12,1	14,9
45	5	17.10.04	Myslivna	29,1	9,4	11,1	14,6
46	6-7	10.12.05	Myslivna	30,7	9,6	11,9	14,1
47	7-8	30.12.04	Ulrichov	28,6	8,5	11,0	14,6

48	7-8	8.1.05	Benešov nad Čer.	29,7	9,1	11,9	14,2
49	9-11	19.11.05	Ulrichov	28,7	8,6	11,4	14,1
50	12 +	8.10.05	Drochov	30,8	9,9	11,2	15,1

Na základě dosažených bodových hodnot hodnocených jelenů a shozů lze konstatovat, že genofond jelení zvěře v jižní části Novohradských hor je kvalitní. Negativním výsledkem je zjištěná věková struktura, na základě stanoveného věku u předložených čelistí holé zvěře. Poměr pohlaví, který podle oficiálních výsledků sčítání je ve prospěch samčí zvěře, neodpovídá skutečnosti, kdy metoda založená na výpočtu rozdílu počtu zvěře na základě skutečného odstřelu a výsledků sčítání prokázala, zatajování skutečného počtu holé jelení zvěře. Tyto negativní jevy se však dají vhodnými chovatelskými zásahy za několik let napravit a může zde vzniknout kvalitní chov jelení zvěře s bodovou hranicí kulminujících jelenů kolem 200 bodů CIC.

Jedním z úkolů mé diplomové práce je navrhnout koncepci hospodaření s jelení zvěří na příští myslivecká období. Podle mého názoru, který opírám o zahraniční zkušenosti a zároveň o vlastní zjištěné údaje o místní populaci jelení zvěře, je jediným a nejvhodnějším řešením ustanovení „Oblasti chovu jelení zvěře NOVOHRADSKÉ HORY“.

Stávající platná legislativa, zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, v § 3 odst. 3 umožňuje vymezení oblasti chovu zvěře na návrh jednoho nebo více držitelů honiteb rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti. Dále uvádí definici oblasti chovu: „Oblastí chovu zvěře je souvislé území tvořené souborem honiteb s přibližně stejnými vhodnými přírodními podmínkami pro zvěř a určené k chovu určitého druhu zvěře spárkaté, ...“.

V rámci diplomové práce inspirovan návrhem „Oblasti chovu jelení zvěře Jeseníky – východ“ jsem zkoncipoval návrh vytvoření „jelení oblasti“, který jsem nazval Projekt oblasti chovu jelení zvěře NOVOHRADSKÉ HORY.

Do tohoto projektu jsou zapojeny všechny honitby s normovanou jelení zvěří a honitba Klepná, v níž jelení zvěř není normována, i když splňuje podmínky pro normování jelení zvěře tj. výměra souvislých lesních pozemků přesahuje 500 ha a zvěř jelení se zde trvale vyskytuje, což dokazují i roční úlovky této zvěře (2001 – 4 ks, 2002 – 6 ks, 2003 – 5 ks, 2004 – 10 ks, 2005 – 14 ks). Proto před možným vznikem jelení oblasti by bylo nutné stanovit minimální a normované stavy zvěře jelena lesního i v této honitbě na základě návrhu držitele HS Benešov nad Černou – Klepná.

Projekt oblasti chovu jelení zvěře NOVOHRADSKÉ HORY

Oblast chovu jelení zvěře Novohradské hory se zřizuje za účelem ekologického pojetí myslivosti s pozitivním dopadem na chov zvěře jelena lesního (evropského), při respektování ochrany přírody, lesního hospodářství a zemědělství.

a) Hranice oblasti chovu

Oblast chovu jelení zvěře je vymezena hranicemi honiteb s normovanou jelení zvěří a to následovně:

Celou jižní hranici tvoří státní hranice s Rakouskem od rozhraní porostů 779 C a 779 B až k Hovorkově pomníku, přes Šibeniční Vrch k železniční trati a po ní k Trojanskému potoku. Po pravém břehu Trojanského potoka k řece Malší, po jejím levém břehu do Rychnova nad Malší a dále po cestě směrem do Malont. Odtud po svážnici přes hráz Mikolského rybníka ke staré cestě z Budákova do Bukovska a po ní k Mladoňovskému potoku, po jeho levém břehu po proudu a následně po lesní svážnici do obce Květoňov. Z Květoňova pokračuje hranice po silnici do osady Dobečov a dále po cestě přes Hodonice ke křižovatce u Nového Stavení. Odtud po komunikaci z Meziříčí přes Desky na most přes řeku Černou a po jejím levém břehu proti proudu k soutoku s Pohořským potokem. Hranice dále pokračuje po pravém břehu Pohořského potoka až k brodu pod mlýnem v Meziříčí a odsud pokračuje po nejmenované vodoteči a kamenném tarasu okrajem lesa na starou cestu a po ní na cestu Lužnice – Kuří na křižovatku „Pod Labajem“. Dále po lesním průseku mezi porosty 661 B a 661 C na první křižovatku svážnic mezi porosty 660 C a 661 B na katastrální hranici Benešov nad Černou a Kuří. Dále na spodní svážnici mezi porosty 660 B a 659 C na majetkovou hranici mezi porosty 659 A 5 a A 7, po průseku na silnici Černé Údolí – Benešov nad Černou. Pokračuje po silnici na křižovatku v Černém Údolí a dále přes tuto obec po silnici směrem Staré Hutě na roh porostu 749 G 7, kde se hranice stáčí na jih po průseku mezi odděleními 750, 763 C a D, 764 C a D, 765 C, D a E z jedné strany a odděleními 751, 763 A a B, 764 A a B a 765 A a B z druhé strany. Poté vychází na cestu Ktišská a po ní asi 50 m západním směrem, kde se stáčí na jih k cestě přes Žofín na hráz Hut'ského rybníka, po jeho východním okraji na vodoteč a z ní po polní cestě do místa zvaného Tesárna a pokračuje po polní cestě ke státní hranici na rozhraní porostů 779 C a 779 B.

Celková výměra oblasti činí 17307 ha.

b) Cíl chovu jelení zvěře v oblasti

- ochrana, zajištění a udržení normovaných stavů jelení zvěře v oblasti
- dosažení zdravé, váhově i trofejově kvalitní jelení zvěře v oblasti
- dosažení souladu chovu jelení zvěře s chovem ostatních druhů zvěře, které se v oblasti vyskytují
- minimalizace škod jelení zvěře na rostlinném biotopu, lesním a zemědělském hospodářství

c) Zásady chovatelských opatření s jelení zvěří v oblasti

Řízená péče o jelení zvěř v oblasti spočívá v péči o normované, všestranně kvalitní a zdravé stavy této zvěře, na zvyšování úživnosti v oblasti, na zajištění klidu a krytu v oblasti, na efektivním a dieteticky správném příkrmování v době nouze, na ochraně zvěře před nepříznivými vlivy a na plánovaném průběrném odstřelu této zvěře podle stanovených kritérií.

Do budoucna bude nutné vyjednat i přeshraniční spolupráci s uživateli hraničních revířů v Rakousku, aby nedocházelo ke zbytečným nedorozuměním.

1. Normované stavy jelení zvěře v oblasti

Cílem myslivecké péče o jelení zvěř je dosažení a udržení dobrých stavů zvěře, které jsou z pohledu ochrany přírody, lesního hospodářství a zemědělství únosné.

Všechny honitby v oblasti zařadit do III. jakostní třídy, protože většina honiteb splňuje podmínky vyhlášky č. 491/2002 Sb., na zařazení do III. jakostní třídy.

KOP = 0,8, poměr pohlaví 1:1

Tab.č.12

HONITBA	Minimální	Normovaný stav						Celkem
		Jelen I.	Jelen II.	Jelen III.	Jeleni	Laně	Kolouch	
Cetviny	6	2	1	1	4	4	2	10
Citajl	6	2	1	1	4	4	2	10
Dolní Dvořiště	6	2	1	1	4	4	3	11
Dopler	11	4	3	1	8	8	4	20
Klepná	6	1	1	1	3	4	2	9
Modřín Meziříčí	5	2	1	1	4	3	2	9
Myslivna	12	5	4	2	11	11	5	27
Pohoří	9	3	2	1	6	6	4	16
Tichý Vrch	6	2	1	1	4	4	2	10
Ulrichov	9	3	3	1	7	7	5	19
Vousáč Malonty	7	2	2	1	5	5	2	12
Žofín	9	3	2	1	6	6	4	16
Celkem	92	31	22	13	66	66	37	169

Roční přírůstek by měl činit 53 kolouchů a stejně vysoká by měla být výše celoročního odstřelu.

2. Kvalita jelení zvěře v oblasti

Cílem chovu je zdravá zvěř o průměrné hmotnosti laní nad 80 kg, u jelenů nad 120 kg. Genofond jelení zvěře je natolik kvalitní, že je zcela reálné dosahovat u zralých jelenů kolem 12 roku života bodových hodnot kolem 200 bodů CIC.

Dobrý kondiční stav a kvalitní trofej může jelen dosáhnout za předpokladu dobrého genetického založení, úživnosti prostředí, ve kterém žije, všestranné péče o zvěř a důsledně prováděného průběrného odstřelu.

3. Kvalita životního prostředí jelení zvěře v oblasti

Cíle chovu lze dosáhnout především postupným zkvalitněním životního prostředí jelení zvěře. Jedná se zejména o výsadbu plodonosných a okusných listnáčů a zakládání zvěřních políček. Zaměřit se na efektivní čerpání dotačních titulů ze státního rozpočtu i z fondů Evropské unie, které mohou z valné části pokrýt náklady na zvýšení úživnosti honiteb.

Vytvoření klidových oblastí, kde by mohl být v době kladení kolouchů či při jelení říji orgánem státní správy myslivosti omezen vstup veřejnosti.

4. Přikrmování jelení zvěře v době nouze

Průměrná krmná dávka na kus a den činí 2 kg objemového krmiva (seno, senáž), 0,5 kg jadrného krmiva (oves, žaludy, kaštany), 1 kg dužnatého krmiva. Přičemž většina jadrného krmiva by měla být předložena jelení zvěři do konce kalendářního roku a zbytek v předjaří.

Uvažujeme-li dobu přikrmování 4 měsíce (120 dní) je minimální potřeba krmiv v oblasti 408 q objemového krmiva, 102 q jadrného a 204 q dužnatého krmiva.

Jelikož v oblasti probíhá sezónní migrace jelení zvěře, jsou v níže položených honitbách v době vysoké sněhové pokrývky stavy mnohem vyšší než normované na úkor výše položených honiteb a tomuto faktu se musí přizpůsobit i přikrmování.

5. Ochrana zvěře před nepříznivými vlivy

Jelení zvěř nemá v oblasti přirozené nepřátele. Jen ve zcela výjimečných případech může jako predátor působit rys ostrovid. V poslední době vážné škody

na jelení zvěři působí vědomé pytláctví, což lze omezit spoluprací uživatelů honiteb (zejména mysliveckých stráží) s Policií ČR.

6. Průběrný odstřel jelení zvěře v oblasti

Při plánování výše odstřelu je nutné vycházet z jarního sčítání, které by probíhalo organizovaně v celé oblasti, aby co nejvíce zabránilo sčítání jedné zvěře několikrát v několika honitbách. Výše odstřelu bude na jednotlivé honitby rozdělována na základě výsledků kontrolního sčítání (červenec). Průběrný odstřel musí být realizován na základě stanovených kritérií.

7. Způsoby lovu

Jednoznačná preference individuálních způsobů lovu, kdy se přesněji určí chovatelská hodnota jednotlivých kusů. Ze společných způsobů lovu upřednostňovat natláčku o malém počtu lovců a i zde lovit spíše pouze kolouchy.

8. Škody na rostlinném biotopu, lesním a zemědělském hospodářství

Při správné péči o jelení zvěř a při dodržování normovaných stavů, které jsou pro oblast plně ekologicky únosné, budou škody minimalizovány na únosnou míru. V případě větších škod se bude muset revidovat rozhodnutí o počtu chovaných kusů v oblasti

d) Organizační opatření při chovu jelení zvěře

Jelení oblast v sobě zahrnuje všechny honitby uzavřené popsány hranicemi oblasti. Myslivecké hospodaření v oblasti je řízeno poradním sborem.

1. Poradní sbor je koncepčním a pracovním orgánem řešícím na svých zasedáních veškeré záležitosti spojené s odbornou činností v jelení oblasti.

Poradní sbor se skládá z Výboru a členů poradního sboru.

Složení Výboru:

- předseda: odborník pověřený Krajským úřadem Jihočeského kaje
- místopředseda pověřený zástupce odboru životního prostředí MěÚ Kaplice
- člen zástupce Lesů ČR, s.p. lesní správa Český Krumlov
- člen zástupce Lesů ČR, s.p. lesní správa Nové Hradky
- člen zástupce Pozemkového fondu ČR

- člen zástupce Státní veterinární správy
- člen zástupce ČMMJ, OMS Český Krumlov

Výbor shromažďuje a zpracovává podklady pro jednání sněmu členů poradního sboru.

Složení členů poradního sboru

Zástupce každého uživatele honitby v oblasti chovu jelení zvěře.

2. Činnost poradního sboru

Poradní sbor se schází zejména k zajištění:

- Koordinace zjišťování skutečných stavů zvěře tj. sčítání, soustředování informací o výskytu zvěře, kvalifikovaný odhad skutečných stavů, navrhování nejvhodnějších termínů sčítání orgánu státní správy myslivosti etc.
- Soustředování a vyhodnocování informací o tlaku zvěře na prostředí. Na základě těchto skutečností i případné navrhování snížení normovaných stavů.
- Příprava plánu mysliveckého hospodaření pro celou oblast a jeho koordinace v jednotlivých honitbách. Návrh rozdělení plánu mysliveckého hospodaření do jednotlivých honiteb.
- Koordinace lovu zvěře, eventuální přesuny lovu při sezónních migracích.
- Vyhodnocování výsledků řízení chovu zvěře za uplynulou sezónu a přijetí příslušných opatření (snížení, zvýšení lovu etc.).
- Stanovování chovatelských kritérií a cílů pro oblast chovu, doporučení opatření péče o zvěř a veterinární prevence.
- Pořádání odborných a propagačních akcí pro laickou veřejnost – chovatelské přehlídky trofejí, školení, odborné semináře etc.

3. Práva a povinnosti uživatelů honiteb v oblasti

Vznikem jelení oblasti a jmenováním poradního sboru nejsou dotčena práva a povinnosti jednotlivých uživatelů honiteb, které vyplývají z platné legislativy, zejména zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Celkové hospodaření a výkon práva myslivosti jsou i nadále v jednotlivých honitbách prováděny samostatně ve smyslu platné legislativy s výjimkou chovu a lovu zvěře jelení.

7. DISKUZE

O vhodnosti vytvoření jelení oblasti lze polemizovat, avšak zkušenost i z podobných oblastí chovu v naší zemi i v zahraničí jsou pozitivní, o čemž svědčí celá řada odborných článků.

Roku 1958 byla založena první oblast pro chov jelení zvěře na Žďársku a svým způsobem je funkční doposud, i když v podstatně změněných podmínkách než jaké byly při jejím založení (HROMAS, 2005).

Funkčnost oblasti chovu jelení zvěře Žďárské vrchy po celých 40 let nebyla přerušena. Za uvedené období bylo v této oblasti uloveno 4851 ks jelení zvěře, z toho 417 jelenů II. a III. věkové třídy. Z těchto jelenů bylo 120 medailových – 2 zlatí, 27 stříbrných a 91 bronzových (SEDLÁŘ, 1998).

Tzv. jelení oblasti byly zřízeny v roce 1968 a na území tehdejší republiky jich bylo celkem 55, z toho bylo v Čechách a na Moravě 29 oblastí. Jejich zřízení bylo odůvodněno praxí prověřenými výsledky dlouhodobých závěrů výzkumů, že hospodaření s jelení zvěří není možné provozovat podle jednotlivých honiteb, nýbrž že chov jelení zvěře je nutno plánovat na rozlehlejších souvislých územích, kde je jelení zvěř stálá a kde se bude při jejím chovu postupovat podle jednotného chovatelského plánu. Zřízení jeleních oblastí mělo zajistit nejen kvalitní populaci jelení zvěře, ale též mělo vést k omezení škod působených touto zvěří (HANZAL, 2005).

I když nevhodně řízená oblast chovu se může stát ve svých důsledcích kontraproduktivní.

Dynamický nárůst početních stavů spárkaté zvěře v následujících dvou desetiletích a zejména škody na lesích byly společně s neznalostí ekosystémových vazeb důvodem ke změně obecného názoru na funkci a význam oblastí chovu spárkaté zvěře s tím, že jim bylo dáno za vinu přemnožení jelení zvěře. Vydáním vyhlášky č. 20/1988 Sb. k zákonu o myslivosti se prakticky o jeleních oblastech přestalo hovořit a po dvaceti letech tak zanikly (HANZAL, 2005).

To, že mnou zvolené řešení není ojedinělým projektem, ale pragmatickým přístupem k chovu jelení zvěře dokazuje, že v současné době vznikly oblasti chovu jelena lesního s názvem „Šumava“ pro území NP Šumava a s názvem „Krkonoše“ pro oblast KRNAP včetně několika přilehlých honiteb, které s KRNAP sousedí. Na návrh Lesů České republiky, s.p., vznikla rozhodnutím Krajského úřadu Moravskoslezského kraje oblast chovu jelena evropského s názvem „Jeseníky – Východ“, jejíž celková výměra činí 45 801 ha a normované stavy jsou stanoveny ve výši 346 kusů.

V posledním deceniu se stále více prosazují v chovu jelení zvěře přezimovací obůrky, kdy první dva přezimovací objekty byly zrealizovány již v letech 1968 – 1970 na území KRNAP. Otázka přezimovacích obůrek je sporná a já ji nepovažuji za úplně vhodné řešení z hlediska postupné plíživé domestikace zvěře.

I v zahraničí panují rozdílná mínění o přezimovacích obůrkách. Hlavní důvodem mluvícím pro ně zní, že jelení zvěř je, během zimních měsíců s nedostatkem potravy, kdy se nemůže dostat do mírnějších poloh s možnostmi potravy, v přezimovacích obůrkách plánovitě a odborně krmena až do pozdního jara a tím se udržuje loupání a okus na přijatelné úrovni (FÜRST, 2001). Jiný názor tvrdí, že držením jelení zvěře až 8 měsíců v přezimovacích obůrkách se narušují nároky zvěře na životní prostředí a symbióza mezi ním a zvěří. Oplocení odděluje zvěř od přirozených stávaníšť a celý postup je dokladem těžce narušeného ekosystému. Dlouhý pobyt v uzavřeném prostoru může pozměnit během let instinktivní chování. Může se tak ovlivnit celé sociální chování, tvorba tlup, oddělování podle pohlaví, schopnost přizpůsobení a další. Přezimovací obůrky byly původně míněny jako dočasné nouzové řešení, nikoli jako řešení trvalé (KÖNIG, 2001).

Dalším diskutovaným problémem jsou kritéria chovnosti. Nově zavedená kritéria (součást příloh) v zájmové oblasti přinesla přísnější pohled na posuzování průběžnosti zejména jelenů I. věkové třídy. Když se však podíváme na kritéria v jiných oblastech (Žďárské Vrchy, honitby Ralsko, Židlov, Správa NP CHKO Šumava) s chovem jelení zvěře zjistíme, že kritéria v zájmovém území nijak svou přísností nevybočují. Jedinou výjimkou jsou kritéria v honitbě Libavá, jejímž uživatelem jsou VLS ČR, s.p., divize Lipník nad Bečvou, kde je však v současné době zdaleka nejkvalitnější chov jelení zvěře ve volné přírodě v České republice, a tudíž jsou kritéria (součást příloh) nastavena úměrně kvalitě chované populace.

Vzorem nám v tomto ohledu může být Slovensko, které nás v chovu jelení zvěře rozhodně předběhlo. Jednotlivé chovatelské oblasti jsou zařazeny do jakostních tříd a pro každou jakostní třídu jsou specifikována kritéria. Jiná situace je v sousedním Polsku, kde výraznou roli v posuzování paroží hraje jeho váha, která zatím v našich podmínkách hraje zanedbatelnou roli.

Průběžný odstřel holé zvěře, který je z hlediska dědičnosti chovných znaků důležitější než průběžný odstřel jelenů, je dobře zpracován v oblasti Žďárských Vrchů, kde kritérii je délka čelisti a hmotnost kusu. Tato kritéria by mohla být v budoucnu zavedena i v Novohradských horách, ale to by si vyžádalo přeměření reprezentativnějšího a početnějšího vzorku čelistí holé jelení zvěře.

8. ZÁVĚR

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo vyhodnotit současný stav chovu jelena lesního (*Cervus elaphus*) na Kaplicku a navrhnout koncepci hospodaření s jelení zvěří na příští myslivecká období.

Za dva roky práce se podařilo obodovat 23 medailových jelenů a 17 medailových shozů, kdy o většině těchto trofejí se moc nevědělo. Většina z nich nikdy nebyla na žádné mezinárodní výstavě, aby zde ukázala kvalitu jelenů z Novohradských hor. Takový počet medailových trofejí, v který jsem ani já nevěřil, vyvrací veškeré argumenty o nekvalitní populaci jelenů v Novohradských horách a nutnosti její likvidace. Je třeba si také uvědomit, že ještě celá řada medailových trofejí jelenů nemohla být obodována, protože byly odvezeny zahraničními poplatkovými hosty a podle ústních sdělení pamětníků byli v osmdesátých a na počátku devadesátých let minulého století každoročně zahraničními hosty loveni velice silní jeleni. O síle těchto jelenů mne přesvědčili fotografie z loveckých alb bývalého Lesního závodu Kaplice, které mi poskytl k nahlédnutí revírník pan Pavel Polák (fotografie jsou součástí příloh).

Dále bylo za dvě lovecké sezóny shromážděno 50 čelistí holé jelení zvěře, které bylo možno získat za aktivního přispění uživatelů jednotlivých honiteb. Věková struktura určená podle předložených čelistí dokázala skutečnost, že v populaci výrazně převládá mladá zvěř. Tuto skutečnost potvrzuje též úplná absence jelenů III. věkové třídy a jen sporadický výskyt jelenů II. věkové třídy na chovatelských přehlídkách. Je to pravděpodobně důsledek nekoncepční regulace stavů jelení zvěře v Novohradských horách v osmdesátých a devadesátých letech.

Poměr pohlaví v populaci je ve prospěch samičí zvěře, což dokázala analýza výsledků sčítání a výše lovu v jednotlivých letech. Je to důsledkem zašetrfování laní, aby byl zabezpečen přírůstek pro další roky, což však nevede ke zkvalitnění chovu.

Klesající škody na lesních porostech, měnící se přístup uživatelů honiteb k chovu jelení zvěře, kdy už se přestává projevovat lačnost po trofejích, mne však upevňují v názoru, že v budoucnu se v Novohradských horách budeme potkávat se zdravou váhově i trofejově kvalitní jelení zvěří žijící v souladu se životním prostředím.

Doufám, že tato má diplomová práce a koncepce v ní zahrnutá bude ku prospěchu naší královské jelení zvěře, která vždy doplácela na lidskou malichernost a snahu zcela si podmanit přírodu.

9. SUMMARY

The main objective of my master thesis was to research the current state of red deer breeding in the Kaplice region and to propose the concept of the management of the red deer populations for the future.

In two hunt seasons I measured 23 red deer medal trophies and 17 red deer antlers. The majority of them were never in international game keeping exhibitions to show there was a duality of red deer in the Novohradské mountain. So many medal trophies contradict all the arguments about the low quality of population of red deer in Novohradské mountain and the necessity to liquidate of this population.

Many medal trophies were unable to be measured, since they were taken abroad by foreign hunters.

In two hunt seasons 50 jawbones of does and calves were collected. The age structure, specified according to the jawbones, proved the fact, that young game are in the population of red deer. It is probably the result of the lack of regulation of red deer population in 1980's and 1990's in the Novohradské mountain.

In the population there are more females than males. This fact proves the analysis of the game census and notes of game hunting.

Lower claims in forests and change of hunter's meanings about red deer support my concept, that red deer has a future in the Novohradské mountain.

I hope that my diploma work on the concept of red deer management will be useful for the future red deer population in this region.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Babička, C., Hanák, J.: K průběrnému odstřelu jeleních špičáků. *Myslivost*, 2005, roč. 53, č. 2, s. 20-22. ISSN 0323-214X 46887.
2. Bašalík, V., Rybář, V.: Zhodnocení funkčnosti zimovacích obůrek. In seminář *Přezimovací obůrky a oblasti chovu zvěře*. Bedřichov-Špindlerův mlýn, 14.-15.6.2005, s. 19-27. ISBN 80-02-01703-X.
3. Blažek, V.: Historický vývoj Novohradských hor. In seminář *Hospodaření ve 40 let nepřístupném pohraničním prostoru Novohradské hory*. Kaplice, 21.6.2005, s.4-5, ISBN 80-02-1717-X.
4. Bobek, B.: *The red deer (Cervus elaphus) – its ecology and management*, Monografia przyrodniczo – lowiecka, Warszawa 1992.
5. Brzuski, P.: *Model Gospodarowanie Subpopulacjami Jeleni (Servus elaphus L.)*, Warszawa :Polski Zwiasek Lowiecky, 1995. 49 s.
6. Bubeník, A.B.: *Ernährung, Verhalten und Umwelt des Schalenwildes*, BLV Verlagsgesellschaft München, Sien, Zürich, 1984, s 169 – 196.
7. Culek, M.: Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1996, 347 s.
8. Červený, J. a kol.: *Encyklopedie myslivosti*, 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. 591 s. ISBN 80-7181-901-8.
9. Gašparík, J., Hell, P., Šmehýl, P., Chudej, P., Slameček, J.: *Vplyv vybraných parametrov životného prostredia jelenej zveri na jej rozšírenie, denzitu a produkci*. In *Poľovnícky manažment a ochrana zveri 2003*. Zvolen, 2003, s. 168-175. ISBN 80-228-1256-0.
10. Hanzal, V.: *O zvěři a myslivosti*, 2. vyd. České Budějovice: nakladatelství DONA, 2000. 126 s. ISBN 80-86136-64-7.
11. Hanzal, V.: Nové pohledy na význam a funkci oblastí chovu pro zvěř. In seminář *Přezimovací obůrky a oblasti chovu zvěře*. Bedřichov-Špindlerův mlýn, 14.-15.6.2005, s. 16-18. ISBN 80-02-01703-X.
12. Heltay, I.: *Príspevok k k biológii, rozmnožovania jeleňa obyčejného v MLR*, Folia Ventoria, Polovnícky sborník, Príroda Bratislava 1982, č. 12.
13. Heroldová, M.: Potravní strategie našich kopytníků. *Svět myslivosti*, 2000, roč. 1, č. 6.
14. Herzog, A.: *Zur genetischen Struktur isolierter Rotwildpopulationen*, DJV – Handbuch 1994.
15. Hoffmann, R.R.: *Wildbiologische Informationen für den Jäger*. 2. Auflage Jagd+Hege – Verlag Giac. Maggi, St. Galle, 1982.

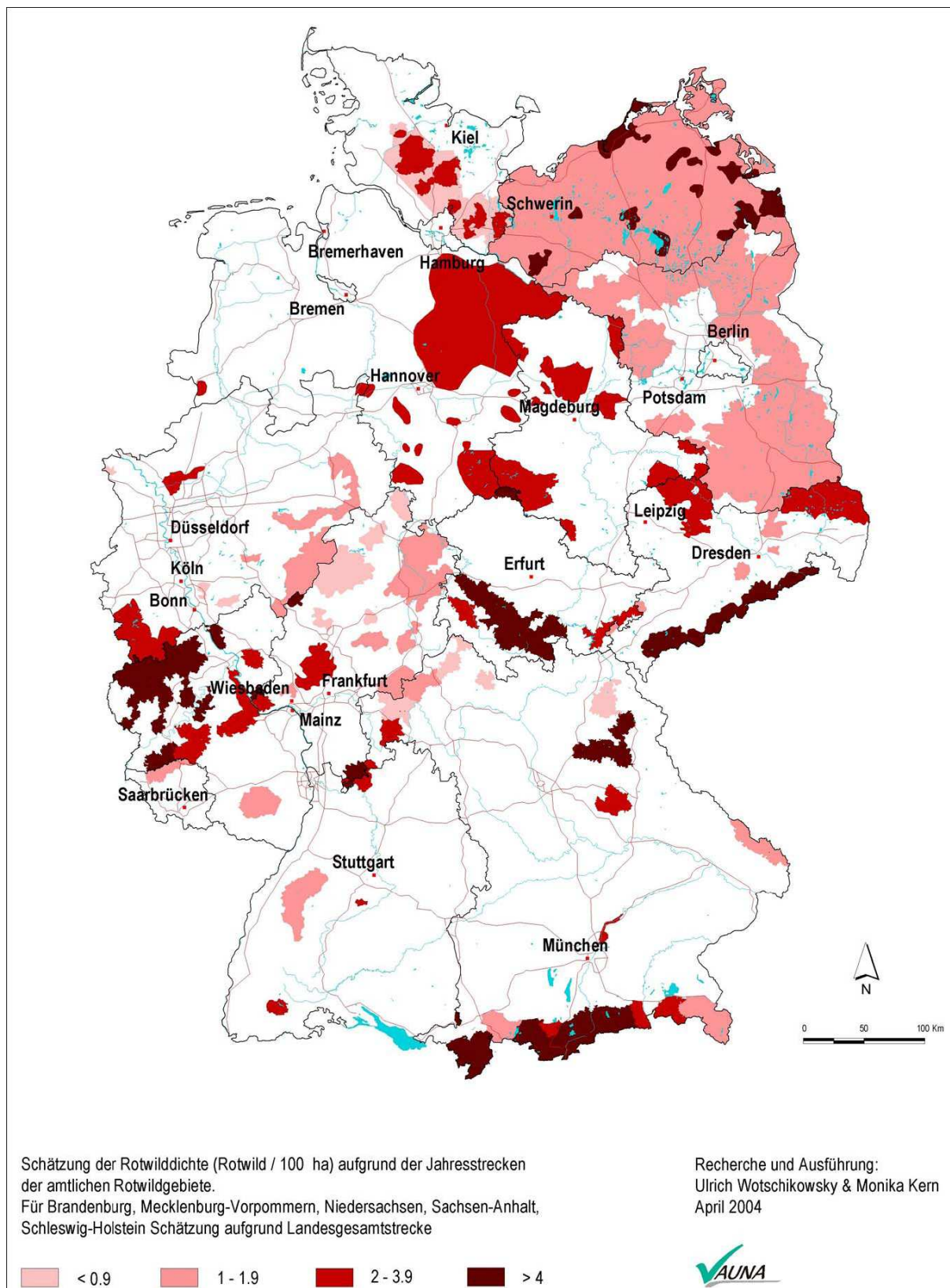
16. Homolka, M.: Kompetice o potravní zdroje, jeden z faktorů ovlivňující chov spárkaté zvěře. *Svět myslivosti*, 2000 roč. 1, č. 9.
17. Hromas, J.: Funkční oblasti chovu zvěře. In seminář *Přezimovací obůrky a oblasti chovu zvěře*. Bedřichov-Špindlerův mlýn, 14.-15.6.2005, s. 8-9. ISBN 80-02-01703-X.
18. Hromas, J., Lochman, J., Macourek, J.: *Lovecké trofeje českých zemí*. Praha: SZN, 1974.
19. Chábera, S.: Geomorfologický vývoj, geologická stavba a regionální členění reliéfu Novohradských hor a jejich podhůří. Sbor. Jihočes. Muz. V Českých Budějovicích, Přírodní vědy 2002, s. 5-16.
20. Jeppesen, J.L.: *Impact of human disturbance on home range, movements and activity of red deer in a Danish environment*, Danish Rev. Game Biol 1987.
21. Kamler, J.: Pestrý život v žaludku přežvýkavé zvěře, *Svět myslivosti*, 2000, roč. 1, č. 10, s. 8.
22. Kostečka, J.: Problematika přezimovacích obor a oblastí chovu zvěře z pohledu MŽP. In seminář *Přezimovací obůrky a oblasti chovu zvěře*. Bedřichov-Špindlerův mlýn, 14.-15.6.2005, s. 10-15. ISBN 80-02-01703-X.
23. Lochman, J.: *Jelení zvěř*, Praha: SZN, 1985.
24. Lochman, J.: *Posuzování věku živé a ulovené zvěře užitkové*, Praha: SZN, 1979.
25. Lochman, J., Hanzal, V.: *Myslivost v obrazech zoologie*, 3. opravené vydání – Praha: ČMMJ 1996.
26. Martan, P., Holeček, J., Podolák, J.: *Jihočeské Halali*, 1. vyd. Praha: nakladatelství Růže, 187 s.
27. Nečas, J.: *Jelení zvěř*, Praha: SZN, 1959.
28. Ondersheka, K. et.al.: *Integrale schallen Wildbewirtschaftung im Fürstentum Liechtenstein*. Forschungsanstalt für Wildtierkunde der Veterinärmedizinischen Universität Sien, Buch- und Verlagsdruckerei AG, Vaduz 1990, 265 s.
29. Pintíř, J., Tuma, M.: Biologické aspekty lovu jelení zvěře - Základy výběru a jeho vliv na budoucí generaci. *Myslivost*, 2001, roč. 49, č. 8, s. 18-19. ISSN 0323-214X 46887.
30. Pintíř, J., Tuma, M.: Biologické aspekty lovu jelení zvěře – Kvalitativní výběr v dané populaci. *Myslivost*, 2001, roč. 49, č. 9, s. 14-15. ISSN 0323-214X 46887.
31. Pintíř, J., Tuma, M.: Biologické aspekty lovu jelení zvěře – Harmonogram a způsoby lovu. *Myslivost*, 2001, roč. 49, č. 10, s. 6-7. ISSN 0323-214X 46887.
32. Przybylski, A., Büchsenmacher, R., Neuhaus, A.H., Hell, P., Fürst, A., König, R.: Střední Evropa – jelení zvěř pod tlakem. *Svět myslivosti*, 2001, roč. 2, č. 8, s. 18.

33. Reimoser, F., Vodňanský, M.: Problematika škod a management jelení zvěře. In Mezinár. prac. seminář *Nové možnosti hospodaření se zvěří*. Mariánské Lázně, 30.-31.10.1997, s. 21.
34. Řehák, L. a kol.: *Rukověť chovu jelení zvěře*, 1.vyd. Dobřichovice: Rembrandt, 1998. 150 s.
35. Sedlář, O.: 40 let trvání oblasti chovu jelení zvěře Žďárské vrchy. *Myslivost*, 1998, roč. 46, č. 9, s. 16-17. ISSN 0323-214X 46887.
36. Szelles, S.: Chovná jelenia oblast „Wildfeld“, *Folia Venatoria*, Myslivecký sborník, 1983, č. 13.
37. Trense, W.: *The big Game of the world*. Verlag Paul Parey, Hamburg and Berlin 1989, 413 s.
38. Vodňanský, M.: Přístup k řešení problémů myslivosti v Rakousku na příkladu jelení zvěře. *Myslivost*, 2001, roč. 49, č. 4, s. 8-10. ISSN 0323-214X 46887.

10. PŘÍLOHY (fotografické, grafické a mapové přílohy)

Seznam příloh:

- mapa rozšíření jelení zvěře ve Spolkové republice Německo
- bodovací tabulka jelena lesního (*Cervus elaphus*)
- kritéria hodnocení a posuzování chovné hodnoty zvěře jelena lesního pro správní území MěÚ Kaplice
- kritéria pro průběrný odstřel jelenů v roce 2005 v honitbě Libavá
- fotografie trofejí jelenů ulovených zahraničními hosty získané z loveckého alba bývalého Lesního závodu Kaplice
- mapa jelení oblasti
- schéma měření čelistí
- fotodokumentace význačných trofejí jelena lesního ze zájmové oblasti
- fotodokumentace význačných shozů jelena lesního ze zájmové oblasti

- způsob hodnocení trofejí na chovatelské přehlídce
 - zelený bod - trofej vykazuje nanejvýše jeden výše uvedený znak paroží chovných jelenů
 - modrý bod - trofej vykazuje dva výše uvedené znaky paroží chovných jelenů
 - červený bod - trofej vykazuje tři nebo čtyři výše uvedené znaky paroží chovných jelenů

2) Zvěř holá

a) kolouši – průběrní

- tělesně slabý, nemocný nebo jinak postižený jedinec
- nápadně dlouho skvrnitý, naježený jedinec
- v případě laně vodící dva kolouchy provést lov slabšího jedince
- prvořadý odstřel osiřelých jedinců
- v případě rozhodnutí současného lovu průběrné laně i koloucha vždy odlovit jako prvního koloucha

Pro zachování kvalitní a zdravé populace jelení zvěře zásadně nelovit zdravotně a tělesně dobře založené kolouchy.

b) laně – průběrné

- lovit zřetelně slabou laň s podprůměrnou tělesnou stavbou, nemocnou a poraněnou
- laň kladoucí slabého koloucha (při dodržení pravidel nejdříve lovit koloucha)
- laň přestárlá, nevodící

Všeobecně zásadně nelovit vedoucí laň, většinou vodí, bývá to nejvyspělejší jedinec, jejím lovem dochází k nežádoucímu narušení rodinných vztahů a rozpadu tlupy.

Na zpracování se podíleli:

Ing. Beneda Jaroslav, Ing. Korda Radek, doc. Ing. Hanzal Vladimír, CSc., Ing. Urbanec Roman, Ph.D., Bláha Václav, Mertl Radek

Kritéria pro průběrný odstřel jelenů v roce 2005 v honitbě Libavá

- Jelen špičák a/ ostré zakončení lodyh do 30 cm
- Jelen s parožím na 2. hlavě a/ do trofeje nadočnicového desateráka
b/ nekorunový
c/ nesmí být tupé troudovité zakončení lodyhy, ukazující větvení
- Jelen s parožím na 3. hlavě a/ i jednostranně korunový
b/ výška do 60 cm
c/ délka výsad v koruně do 10 cm
- Jelen pětiletý až sedmiletý a/ jelen nekorunový, jednostranně korunový i korunový
s jednoduchou korunou
b/ délka paroží do 80 cm
c/ úzká rozloha do 75 %
- Jelen osmiletý až devítiletý a/ nekorunový, jednostranně korunový i korunový
b/ délka paroží do 90 cm
c/ úzká rozloha do 75 %

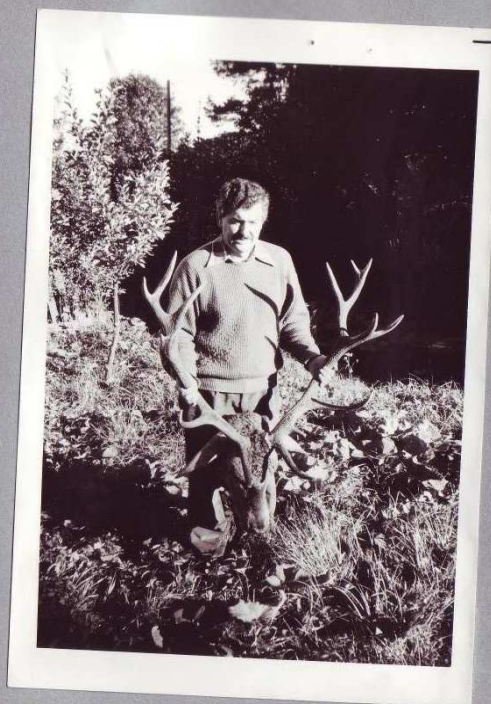
Zpracoval: Ing. Jan Jeniš
25.7.2005

Ing. Jaroslav Nerad
ředitel divize

Fotografie trofejí jelenů ulovených zahraničními hosty získané z loveckého alba bývalého Lesního závodu Kaplice

Huemer
24.9.1990 Bělá
CIC 171,36

Huemer Ditrich
24.9.1990, Pohorelá Ves
CIC 171,36

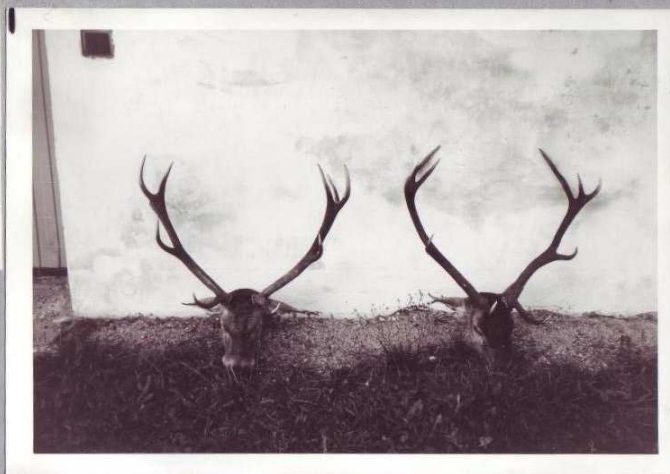
1989

Kluth
17.9.1989 Bělá
CIC 159,61

Althof
17.9.1989 Bělá
CIC 171,01

Ohman Willi
10.9.1989 Bělá
CIC 179,59

Plánovaná jelení oblast

Mapa č.3

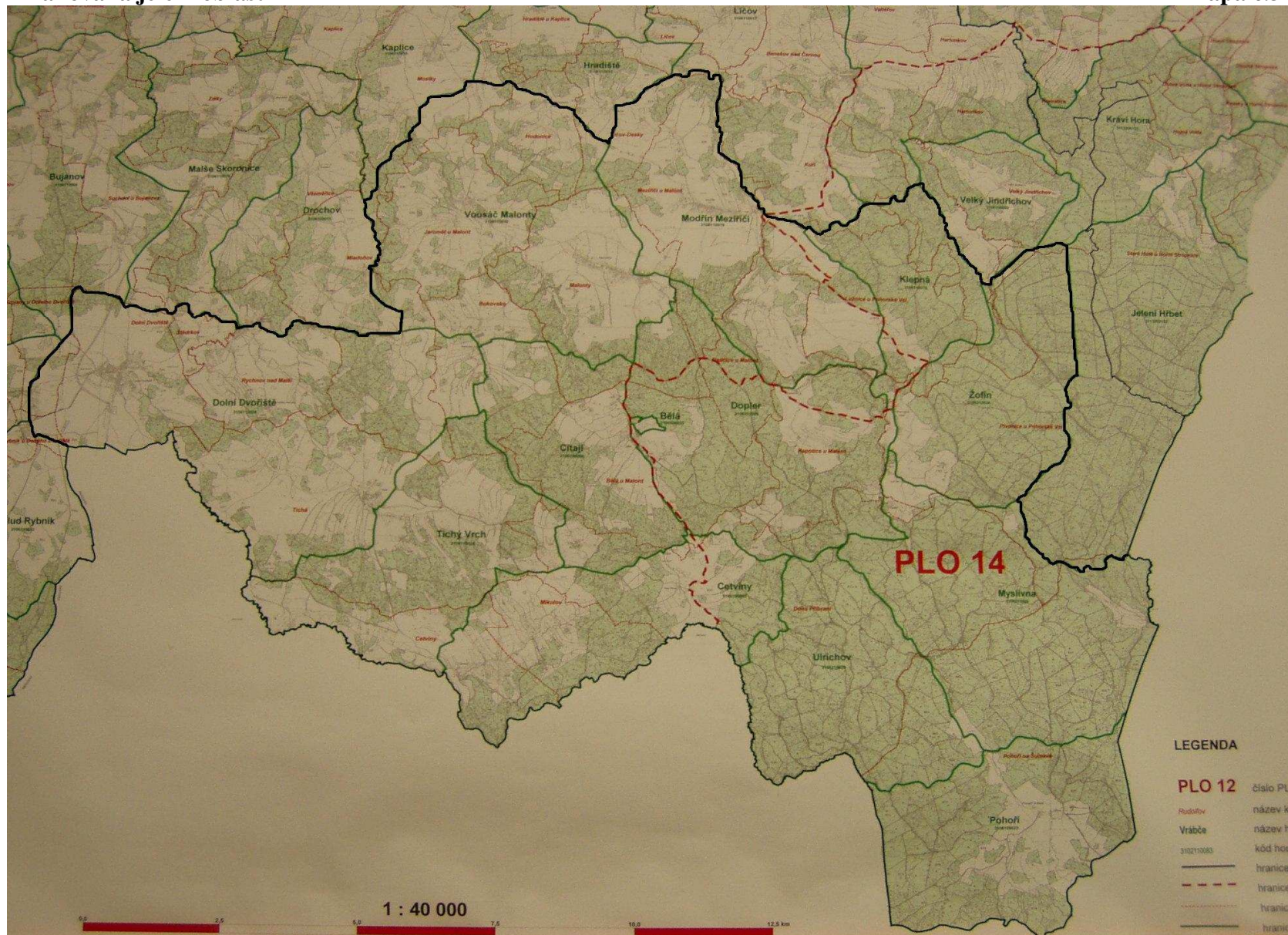

Schéma měření čelistí podle metodiky Koubka

Počet bodů CIC **204,95**
Lovec: Ing. Josef Novák
Datum ulovení: 27.9.1980

Počet bodů CIC **195,88**
Lovec: Karel Bešťák
Datum ulovení: 5.10.1965

Počet bodů CIC **194,28**
Lovec: Ing. Karel Ságl
Datum ulovení: 1955

Počet bodů CIC **187,73**
Lovec: Mgr. František Michálek
Datum ulovení: 14.10.1992

Počet bodů CIC **185,85**
Lovec: RNDr. Zdeněk Mráček, DrSc.
Datum ulovení: říjen 1997

Počet bodů CIC **185,44**
Lovec: Ing. Václav Heral
Datum ulovení: 1995

Počet bodů CIC **184,85**
Lovec: Oldřich Bartoš
Datum ulovení: listopad 1992

Počet bodů CIC **183,38**
Lovec: Ing. Jaroslav Beneda
Datum ulovení: 5.10.1982

Počet bodů CIC **182,21**
Nálezce: Mgr. Miroslav Trost
Datum nalezení: 21.8.2001

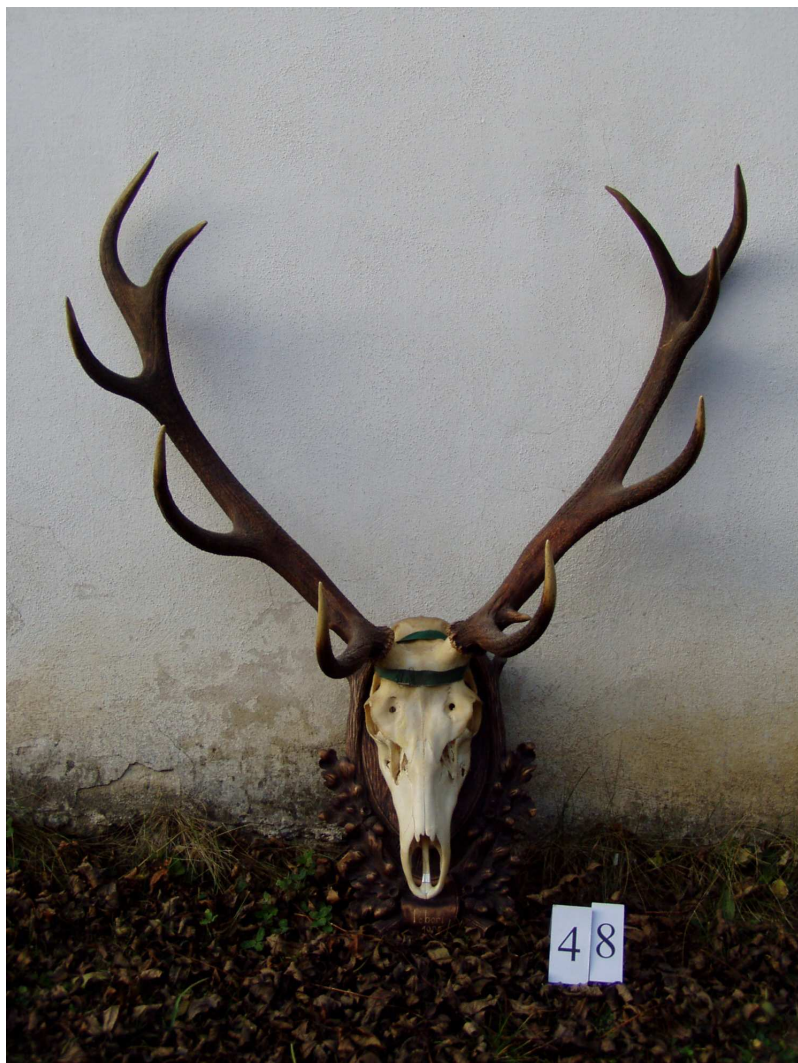
Počet bodů CIC **180,68**
Lovec: Vladimír Vosátka
Datum ulovení: 1965

Počet bodů CIC **178,89**
Nálezce: Č. Nebáznivý
Datum nalezení: 1974

Počet bodů CIC **177,05**
Nálezce: Miloš Jablonský
Datum nalezení: 14.10.2002

Počet bodů CIC **176,85**
Lovec: MVDr. Miroslav Moravec
Datum ulovení: 22.11.1988

Počet bodů CIC **176.68**
Lovec: Ing. Josef Novák
Datum ulovení: 3.10.1975

Počet bodů CIC **176,45**
Lovec: Josef Novák st.
Datum ulovení: 28.9.1977

Počet bodů CIC **175,73**
Lovec: Josef Kostka
Datum ulovení: 13.10.1978

Počet bodů CIC **175,01**
Lovec: Ing. Karel Ságl
Datum ulovení: 1970

Počet bodů CIC **174,85**
Lovec: MVDr. Miroslav Moravec
Datum ulovení: 15.10.1989

Počet bodů CIC **173,91**
Lovec: Vladimír Vosátka
Datum ulovení: 1956

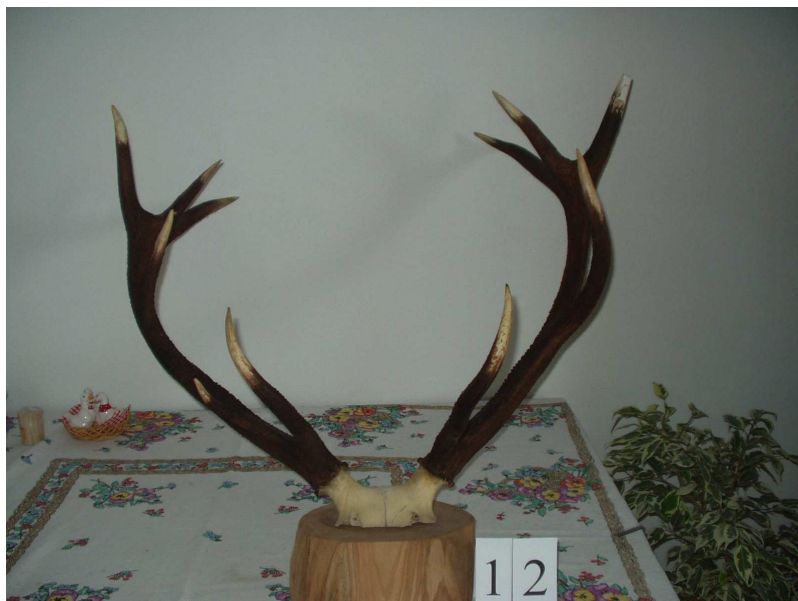
Počet bodů CIC **173,26**
Lovec: Miroslav Sedláček
Datum ulovení: 20.12.1990

Počet bodů CIC **173,09**
Lovec: Josef Novák st.
Datum ulovení: 28.9.1982

Počet bodů CIC **172,48**
Lovec: Mgr. Miroslav Trost
Datum ulovení: 4.1.1990

Počet bodů CIC **170,10**
Nálezce: Jan Karásek ml.
Datum nalezení: 15.4.2000

Počet bodů CIC **168,66**
Lovec: Mgr. Miroslav Trost
Datum ulovení: 12.8.1989

Počet bodů CIC **168,59**
Nálezce: Jiří Ebenhöh
Datum nalezení: 1993

Počet bodů CIC **167,96**
Lovec: Jiří Ebenhöh
Datum ulovení: 1979

Počet bodů CIC **166,63**
Lovec: Ing. Josef Novák
Datum ulovení: 29.11.1989

Počet bodů CIC **166,55**
Lovec: Josef Šedivý
Datum ulovení: 5.8.2005

Počet bodů CIC **165,41**
Lovec: Václav Bláha ml.
Datum ulovení: 28.9.1993

Počet bodů CIC **165,18**
Lovec: Mgr. Miroslav Trost
Datum ulovení: 16.12.1988

Počet bodů CIC **164,89**
Lovec: Radek Děkan
Datum ulovení: 22.9.2004

Počet bodů CIC **163,80**
Lovec: Anonym
Datum ulovení: 1989

Počet bodů CIC **200,81**
Nálezce: Pavel Polák
Datum nalezení: 10.8.2004

Počet bodů CIC **197,40**
Nálezce: František Nezval
Datum nalezení: 25.3.1984

Počet bodů CIC **190,13**
Nálezce: Antonín Otruba
Datum nalezení: 1986

Počet bodů CIC **186,65**
Nálezce: Petr Bublík
Datum nalezení: 3.6.2001

Počet bodů CIC **186,60**
Nálezce: Ing. Josef Novák
Datum nalezení: 1978

Počet bodů CIC **185,53**
Nálezce: Petr Bublík
Datum nalezení: 13.7.2001

Počet bodů CIC **184,25**
Nálezce: Antonín Otruba
Datum nalezení: 1984

Počet bodů CIC **183,60**
Nálezce: František Nezval
Datum nalezení: 2002

Počet bodů CIC **183,08**
Nálezce: Jiří Ebenhöh
Datum nalezení: 1980

Počet bodů CIC **181,10**
Nálezce: Jan Karásek
Datum nalezení: 28.4.2002

Počet bodů CIC **180,34**
Nálezce: Pavel Polák
Datum nalezení: 1995

Počet bodů CIC **180,00**
Nálezce: Antonín Otruba
Datum nalezení: 1983

Počet bodů CIC **179,55**
Nálezce: Anonym
Datum nalezení: 2000

Počet bodů CIC **178,94**
Nálezce: Jiří Ebenhöh
Datum nalezení: 1980

Počet bodů CIC **177,91**
Nálezce: Václav Bláha ml.
Datum nalezení: 15.4.2002

Počet bodů CIC **176,68**
Nálezce: Václav Bláha ml.
Datum nalezení: 14.3.1992

Počet bodů CIC **175,08**
Nálezce: Jiří Ebenhöh
Datum nalezení: 25.4.1981

Počet bodů CIC **170,24**
Lovec: Pavel Polák
Datum ulovení: 1998

Počet bodů CIC **164,85**
Nálezce: Václav Bláha ml.
Datum nalezení: 20.8.1990

Počet bodů CIC **161,33**
Lovec: Václav Bláha ml.
Datum ulovení: 13.3.1992